

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

ERDŐ- ÉS FÖLDBIRTOKOSOK, ERDÉSZETI ÜGYEKKEL FOGLALKOZÓK
ÉS ERDŐTISZTEK SZÁMÁRA

Szerkeszti

BUND KÁROLY,

a F. J. r. l., egyesületi titkár.

1907. február hó 1.

III. FÜZET.

XLVI-ik évfolyam.

Megjelenik minden hónap 1. és 15-ik napján.

Ára egy évre, azok számára, kik az Országos Erdészeti Egyesületnek nem tagjai, 16 kor. Az egyesület azon alapító tagjainak, kik legalább 300 koronát alapítottak, ingyen jár, míg azoknak, kik ezen összegnél kevesebbet alapítottak, az illető alapítványi kamat beküldése mellett, ára 6 kor. Rendes tagoknak a 16 kor. évdíj fejében szintén ingyen küldetik meg.

Az Országos Erdészeti Egyesület időközönként megjelenő közérdekű kiadványai (népszerű erdészeti ismeretek tára stb.), valamint a hirdetések (állandó melléklet) az előfizetési ár fejében a lappal *ingyen* küldetnek meg.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, V., Alkotmány-utca 6. szám.

(Telefon : 37—22)

A lapnak legkésőbb minden hónap 5. és 20. napjáig a t. egyesületi tagok vagy előfizetők kezeihez kell jutni. Ellenkező esetben posta-jegygyel „reclamatio” teendő.

“Patria” irodalmi vállalat és nyomdai r.-t. nyomása Budapest, Üllői-ut 25.

Munkatársaink tájékozásául! Az „Erdészeti Lapok” közleményeik körébe fogadják az erdőgazdaság összes ágainak művelésére és ismertetésére szolgáló értekezéseket s a gazdálkodás gyakorlati alkalmazására vonatkozó bármilyen tudósításokat, valamint felvesszük az erdészeti kérdésekről közlő érdeklő s azzal mintegy rokoni kötelességben lévő vadászati ügyeket is.

Irói tiszteletdíj: Egy nyomtatott ivnyi eredeti értekezésért, mely a szerkesztőség részéről átdolgozást nem igényel 40—48 K., ha az átdolgozást igényel, avagy idegen nyelvből eszközölt szabatos fordításért 24—40 K., oly fordításért, mely átdolgozást igényel 16—24 K.

Munkatársaink tiszteletdíját a szerkesztőség az év végével küldi meg, kívánatra azonban előbb is.

Kérjük munkatársainkat, hogy dolgozataikat csak egyes félvékre, s ilyeneken is csak az egyik oldalra, törött alakban írják. A cikkekhez tartozó rajzokat sima, fehér papíron, lehetőleg kétszer olyan nagyságban kell készíteni, mint a milyen nagyságban azokat a szerző a lapba felvételni kívánja. Ugyanilyen mértékben nagyítva kell a rajzhoz tartozó felírásokat, betűket s egyéb jelzéseket is alkalmazni. Tiszta és szép másolatokat csak hasonlóan kidolgozott eredeti után lehet várni. *Kéziratok nem küldetnek vissza.*

Az Erdészeti Lapokban megjelenő közleményekről a szerkesztőség a nyomdai költségek megtérítése esetén *különlenyomatokat* is készített a szerzők számára. A nyomdai költség (füzve, de boríték nélkül) 30 példány után 16 oldalas ivenként 7 K., 50 példány után 8, 100 példány után 10 K.

Borítékkal ellátva, a különlenyomatok előállítására 30 példánynál 3 K. 60 fill., 50 példánynál 4 K.-val, 100 példánynál 5 K.-val többbe kerül.

EGYESÜLETI HIRDETÉSEK.

Figyelmeztetés. Az egyesületi kiadványokból az egyesületi tagok *csak egy példányt* szerezhetvén meg *kedvezményes áron*, több példány megrendelése esetében a többi példány után a nem tagok számára megállapított ár küldendő be.

Az Országos Erdészeti Egyesületnél (Bpest, V., Alkotmány-utca 6. sz.) a következő művek rendelhetők meg:

ERDÉSZETI LAPOK. Az Országos Erdészeti Egyesület közlönye. Szerkeszti *Bund Károly*. Előfizetési ára 1 évre 16 korona. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Mutatványszámok ingyenesen. Régi évfolyamok mérsékelt áron.

AZ ERDŐÓR vagy AZ ERDÉSZET ALAPVONALAI KÉRDÉSEKBEN ÉS FELELETEKBEN. Irta: Bedő Albert. VIII. kiadás, 1902. Ára 6 K. 6 kor. 55 fill. előzetes beküldése esetén bérmentve és ajánlva küldetik.

AZ ERDŐRENDEZÉSTAN KÉZIKÖNYVE. Irta: bölcsőházi Belházy Emil. I. rész. Ára tagoknak 6 K., nem tagoknak 10 K.

ERDÉSZETI NÖVÉNYTAN. Irta: Fekete Lajos és Mágócsi-Dietz Sándor. I. kötet. Általános növénytan. Teljesen elfogyott. — II. kötet: Növényrendszertan. Részletes növénytan. Növényföldrajz. Ára tagoknak 12 K., nem tagoknak 18 K.

A TÖLGY ÉS TENYÉSZTÉSE. Irta: Fekete Lajos. Ára tagoknak és lönyvkereskedőknek 4 K., másoknak 6 K. Kapható a szerzőnél is Selmezbányán.

ERDEI FACSEMETÉK NEVELÉSE. Irta: Tomcsányi Gusztáv. Ára tagoknak 3 K., nem tagoknak 4 K.; 4 K. 45 fill. előzetes beküldése esetén bérmentve küldetik.

ERDÉSZETI ÉPÍTÉSTAN. Irta: Sobó Jenő. I. rész 1. és 2. kötet: Középitéstan. Egy-egy kötet ára tagoknak 11 K. 20 fill., nem tagoknak 16 K. — II. rész: Ut-, vasut- és hidépítéstan. Ára tagoknak 12 K., nem tagoknak 16 K.

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

XLVI. ÉVF.

KÖZLÖNYE

3. FÜZET.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Szerkeszti:

BUND KÁROLY

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. ☉ Előfizetési díj egy évre 16 korona.

Az Orsz. Erd. Egyes. oly alapító tagjai, kik legalább 300 kor. alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is 16 kor. évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Azok az alapító tagok, kik 300 koronánál kevesebbet alapítottak, 6 kor. kedvezményes árért járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz., II. em.

☞ A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltek. ☞

(Telefon: 37—22.)

Cyklon a mihálytelki m. kir. erdőgondnokságban.

Irta: *de Pottère Gerard*, m. kir. főerdész. (2 képpel.)

Ha égaljunk alatt az elemi erők néha kitörő tombolása nem is nyilvánul oly óriási mértékben, mint tropikus vidékeken, hol földünk évszázadokon megvolt külső felülete néhány pillanat alatt egy-egy földrengés, vulkanikus kitörés vagy vihar következtében a felismerhetetlenségig megváltozik, mégis megtörténik az öreg Európában is, hogy váratlanul és hirtelenül támadnak oly klimatikus jelenségek, melyeknél a feldühödött természet határtalan hatalma félelemmel vegyest bámulatba ejt!

Ilyen esetben volt részünk mult évi augusztus hó 17-én, midőn hatalmas és órákig tartó zivatar közben este 11 óra táján dél-északi irányban cyklon söpört végig a Fekete- és Fehér-Garam között elterülő erdőgondnokságomon. Nehány percz alatt mintegy 20—25 kat. hold kiterjedésű, többnyire vágható koru erdő halomra dőlt. A kidöntött erdőrészek pontosan jelzik a cyklon utját, amint a légáramlat vészhozó középpontját az egyik hegyoldalról a másikra szöktette, s ezért a fentjelzett terület körülbelül 15—20 részletre is oszlik. Ahol a cyklon 10—15 éves fenyőfiatalosba kapott, ott azt egyszerűen annyira össze-vissza forgatta, amint azt erős zápor-

eső után pl. az érett buzavetésen tapasztaljuk. A vágható koru erdőben pedig a fáknak ruganyosságuk következtében rendes körülmények között a széllel szemben kifejtett ellenálló képessége nem is nyilvánulhatott, mert legtöbbször, mint a képek is mutatják, derékban tört el és most 4—6—8 m magas tuskók meredeznek ég felé, a sudar vége pedig számtalan helyen megfordítva a földbe ékelődik.

6. kép. Cyclon-okozta széldöntés a mihályteleki m. kir. erdőgondnokságban. I.

Némely törzset gyökerestől is kifordított, lábvastagságu gyökeret elszakítva, mint a czérnaszálat és sok száz köbméter földet és követ emelve ki egy pillanat alatt. Éjszaka lévén, szerencsére ember az erdőben nem járt, de azért Erdőköz község főutcáján felemelt és földre zuditott néhány tetőt és az ott diszlő millenáris emlékfasort annyira megtépázta, hogy alig maradt ép koronája fa. Jellemző különben a cyclonra, hogy az Erdőköztől csak egy km-nyire fekvő Mihálytelek községben a veszedelemről sejtelmünk sem volt s így csak másnap szerezhettünk tudomást a végzetes pusztulásról!

Meggyőződünk továbbá arról is, hogy a lombfanemek és különösen a bükk, teljes pompájában lévő lombosátra daczára a szélnek mégis jobban tudott ellentállani, mint akármelyik fenyőfaj. S ezért aggodalommal tekinthetünk mindazon mesterségesen telepített fenyőkulturánk jövője felé, melyekből a bükköt teljesen kipusztítottuk!

A cyklon működésén legjobban örül a szerződéses favállalkozó, kinek a területszerinti eladás melletti rendes vágások amugy is biztosítva vannak, a széldöntött fák ezreit pedig megveszi a szerződésben foglalt árszabály szerint, mely a mostani faárakhoz képest igen kedvező. Az erdőkincstár pedig a rendes hozamterületében beállott veszteséget csak a szerződés lejárta után pótolhatja, mert az eladott vágásokból önként érthetőleg nem tarthat vissza. Jelen eset tehát a területszerinti faeladás szempontjából is igen tanulságos!

Kiváló nehézséget okoz esetünkben végül a fennálló szerződés azon intézkedésének betartása, mely szerint, ha egyes fák csak több darabban használhatók fel, az árosztály meghatározására nézve a megfelelően meghosztolt egész törzsnek középátmérője mérvadó. A dolog természeténél fogva, az állva maradt csonka törzsek utoljára döntetnek, midőn a földön heverő fa már mind le van kérgezve és meghozstolva. Az óriási tömeg között már most szinte lehetetlen a csonka törzsrészek tartozékát megtalálni, mely számos esetben ezenkívül is 3—4 darabra tört.

A községi közlegelők használatáról.

Irta: *Stolcz József*, Feketehalom község erdőgondnoka.

(Folytatás.)

Feketehalom község közlegelőire vonatkozó legeltetési szabályzat.

A tartalom áttekintése.

ELSŐ RÉSZ.

1. §. A községi közlegelők feletti birtoklási és rendelkezési jog.
2. §. A községi közlegelők területének kimutatása.
3. §. Legeltetési jog és jogosultság.
4. §. Legeltetési jog-kulcs.
5. §. Legelőbér.
6. §. A legelőre kihajtani szándékolt jószág bejelentése.

7. §. A csordákról és apaállatokról.
8. §. Legelőhozam és legelő szükséglet.
9. §. A legelő beosztása.
10. §. Az egyes csordák legelőrészletének tagokba osztása.
11. §. Legeltetési sorrend.
12. §. A zúglegeltetés.
13. §. Rendelkező közegek a legelőgazdaságban.
14. §. Ellenőrző közegek a legelőgazdaságban.
15. §. Kezelő közegek a legelőgazdaságban.
16. §. Szolgazemélyzet a legelőgazdaságban.

MÁSODIK RÉSZ.

17. §. Kezelési teendők.
18. §. Legelőápolási teendők.
19. §. Állategészségügyi teendők.
20. §. Könyviteli szabályok.
21. §. Évi költségvetés.
22. §. Évi munkatervezet.

HARMADIK RÉSZ.

23. §. Büntető határozatok.
24. §. Véghatározatok.

ELSŐ RÉSZ.

I. Fejezet.

1. §. *A községi közlegelők feletti birtoklási és rendelkezési jog.* A községi közlegelők a községnek, mint jogi személynek, korlátlan tulajdonát képezik, amely a rendelkezési jogot az 1894. évi XII. törvénycikk értelmében, valamint az 1879. évi XXXI. törvénycikkre való tekintettel, ezen szabályzat keretén belül gyakorolja.

2. §. *A közlegelők területének kimutatása.* A közlegelők feloszlanak:

	k. hold
1. Szabad legelőterületekre	1475.97
2. A községi erdőbirtokhoz csatolt fás legelőkre és legelőkre	2452.20
3. Csordákkal járható erdőszült területekre	514.60

A községi közlegelők összterülete ... 4442.77

(A területek részletes kimutatása a 8. §. a) pontja alatt található.)

3. §. *Legeltetési jog és jogosultság.* Legeltetési jogot csak feketehalmi polgár szerezhet, legeltetési jogosultságot is csak ilyen gyakorolhat.

a) *Általános legeltetési jog.* Minden Feketehalomban lakó feketehalmi polgár, aki önálló háztartást vezet, jogosult előzetes bejelentés (6. §.), a legelőbér lefizetése és a természetben kirótt munka teljesítése (5. §. b) esetén egy, az előirt bélyegzessel (17. §.) ellátott felnőtt jószágot a községi nyilvános csordába és 3 drb tenyészkocztát a nyilvános kondába a közlegelőn való legelés végett beadni.

b) *Különleges legeltetési jog.* Minden Feketehalomban földadót fizető feketehalmi polgár jogosult az előző pontban megszabott általános legeltetési jogon kívül a legeltetési jogkulcson alapuló (4. §.) s az előirt bélyegzessel ellátott jószágmenyiséget előzetes bejelentés (6. §.) és a legelőbér s természetbeni munka teljesítése mellett a nyilvános csordába a közlegelőn való legeltetés végett beadni.

c) *A legeltetési jog átruházása.* Az általános legeltetési jog másra át nem ruházható.

A különleges legeltetési jog előzetes bejelentés (6. §.) esetén más feketehalmi lakosra átruházható, de ez esetben a legelőbér és természetbeni munka teljesítéséért mindig a legeltetési jogot bérbeadó felelős.

4. §. *Legeltetési jogkulcs.* Lásd az 1. számú kimutatást.

5. §. *Legelőbér.* A legelőbér a jószágtulajdonosoknak a közlegelő használatáért való ellenszolgáltatását képezi, melynek nagyságát az évi költségvetés és munkatervezet alapján (21., 22. §.) minden évre előre a községi képviselőtestület állapítja meg.

A legelőbér áll:

a) *kézpénzfizetésből*, mely az évi költségvetésbe felvett s a legelőgazdaság vezetésével s kezelésével, a közlegelők művelésével, jókarbantartásával összefüggő évi költségek és befektetések fedezésére szolgál és

b) *természetbeni munkateljesítményből*, amely az évi munkatervezetbe felvett s a legelőterületek megműveléséhez, jókarbáhozatalához és tartásához szükséges kézi és igaerő fedezésére szolgál.

A kézpénzteljesítmény évente 2 részletben (június 10—25-ig és október 1—30-ig) fizetendő, míg a természetbeni munka esetéről-esetire történő közhírré tétel szerint teljesítendő.

1. számú kimutatás a 4. §-hoz. „Legeltetési jogkules“.

Osztály	A földadónak nagysága		Feljogosít a közlegelőre hajtani		M e g j e g y z é s
	koronától	koronáig	felnőtt	növendék	
			jószágot		
1	0·5	1	—	1	<p>1. Családapák vagy gyámok kiskorú gyermekeik vagy gyámoltjaik földadóját, amennyiben azok önálló háztartást nem vezetnek, saját földadójukhoz számíthatják.</p> <p>2. Egy felnött jószág egyenlőnek vétetik két növendékjószággal. Igavonójószág, tekintettel a rövid — 45 napi — legeltetési időtartamra, egy növendék jószággal vétetik egyenlőnek.</p> <p>3. Növendékjószágnak azon fehér és tarka szarvasmarha tekintetik, amely a legelőn az első nyarat tölti, de a 20 hónapos kort túl nem lépte, — bivalyoknál, amelyek a 3 éves kort meg nem haladták és legfeljebb két nyarat töltöttek a legelőn, — lovaknál, amelyek a 30 hónapos kort át nem lépték és legfeljebb két nyarat töltöttek a legelőn.</p> <p>Vitás kérdésekben a községi előljáráóság dönt.</p>
2	1·01	2	1	—	
3	2·01	4	1	1	
4	4·01	6	2	—	
5	6·01	8	2	1	
6	8·01	10	3	—	
7	10·01	13	3	1	
8	13·01	16	4	—	
9	16·01	20	4	1	
10	20·01	24	5	—	
11	24·01	28	5	1	
12	28·01	32	6	—	
13	32·01	37	6	1	
14	37·01	42	7	—	
15	42·01	48	7	1	
16	48·01	54	8	—	
17	54·01	60	8	1	
18	60·01	68	9	—	
19	68·01	76	9	1	
20	76·01	84	10	—	
21	84·01	92	10	1	
22	92·01	100	11	—	

Minden további 3 koronánkénti emelkedése a földadónak a kihajtani jogosult állatállományt egy-egy növendékjószággal emeli.

A legeltetési időszak alatt elhullott jószág után pénzfizetés nem jár. Tenyészkocák után természetbeni munka nem teljesítendő. Községi hivatalnokok és szolgák a természetbeni munka alól fel vannak mentve.

Azon feketehalmi polgárok és polgárnők, akik a folyó évben

a 60-ik életévet betöltik, két felnőtt jószág után természetbeni munkát nem teljesítenek.

A természetbeni munkának pénzzel való megváltása megengedettik.

A megváltási egységárat a képviselőtestület évenként előre szabja meg.

Hátralékokat végrehajtás utján hajtanak be.

6. §. *A legelőre hajtani szándékolt jószág bejelentése.* A 3. §. a) és b) pontja alatt jelzett legeltetési jogbirtokosok kötelesek a legelőre kihajtani szándékolt és az előirt bélyegzéssel ellátott jószágait, a kihajtás kezdete előtt a házról-házra járó jószág-felvételi bizottságnak (15. §. f) bejelenteni, amikor is, a különleges legeltetési jognak esetleges átruházása is bejelentendő.

Minden a legeltetési időszak alatt előforduló változás a keresztülvitel előtt a legelőgazdaság kezelőjénél (15. §. c) valamint a szomszédatyánál (15. §. g) bejelentendő. (Lásd még az 1894. évi törvénycikk II. fejezetének 23. §. 2. pontját.)

II. Fejezet.

7. §. *A csordák és apaállatok.* A legelőre járó állatok a következő csordákba osztatnak:

1. Fehér- és tarkatehén csorda; a) tejelő, b) üszők.
2. Bivalytehén csorda; a) tejelő, b) üszők.
3. Pinzgauai tenyészborju csorda.
4. Vegyes borju csorda.
5. 2 éves ökorborju (tinó) csorda.
6. Szopós kanczák és csikók.
7. Igavonó jószág.
8. Disznó-konda.

A 2. §. alatt felsorolt községi közlegelőkön a legeltetés csak a felsorolt csordákba beosztott jószágokkal gyakorolható. A juhokkal és kecskékkal való legeltetés ezeken a területeken tilos.

A zuglegeltetésre nézve lásd a 12. §-t.

Az apaállatok — a mének kivételével — a legeltetési idő alatt a csordákkal együtt járnak ki s a fedezés ez idő alatt a szabadban, téli hónapokban az előirt fedeztetési órákban kézből történik.

A csordákat a jószágfelvételi bizottság (15. §. f) által felvett

jószágállomány-kimutatás alapján és a legelőgazdaság vezetőjének (15. §. c), valamint a legelőgazdaság vezetését ellenőrző bizottság (14. §.) véleményének meghallgatásával a községi előljáróság alakítja, amidőn is szabályul tekintendő, hogy az egy csordába besorozott állatok száma a 400 darabot lehetőleg túl ne haladja (1894. évi törvényczikk 22. §-a).

8. §. *Legelőhozam és legelőszükséglet.* A közlegelők helyes beosztása és a legelő tulterhelésének elkerülése végett okvetlenül szükséges az egyes legelőrészletek hozamát (marha birását), valamint az egyes csordák legelőszükségletét kiszámítani (a kiszámítás legelőnapokban történik; a jószágállomány nagyságát a 3. §. a) és b) pontjaiban felsorolt jogok adják. Az apaállatok számításba nem vétettek).

A sertéskonda s annak inkább mozgás és párosodás céljaira szolgáló legelője (3084—3085. tkv. sz., 2937—2940. helyrajzi sz., 7·22 k. h.) a hozam és szükséglet számításánál tekintetbe nem vétetett.

a) A legelők hozamát a 2-ik számú kimutatás,*) míg

b) a legelőszükségletet a 3-ik számú kimutatás tünteti fel.

Az egyes csordák legelőszükségletének kiszámítása végett első sorban is az egyes csordák — felnőtt jószág szerinti — darabszáma határoztatik meg. Az eddigi tapasztalat alapján az egyes csordák az összes állomány következő százalékait képezik:

1. Fehér és tarka tehének csordája		23.— ⁰ / ₁₀₀
2. Fehér és tarka üszők	"	9.— ⁰ / ₁₀₀
3. Bivalytehének	"	18.— ⁰ / ₁₀₀

2. számú kimutatás. „A legelők hozama“.

A l e g e l ő r é s z l e t				
megnevezése		területe	kat. holdan- kint eltart 170 napi le- gelőidő alatt felnőtt jó- szágot	összes hozama
térkép	helyrajzi			
száma		k. hold		legelő nap
Összesen		4435·65	—	590647

*) Elegendőnek láttuk a részletes kimutatás helyett csupán annak alak berendezését és a végösszeget kiténtetni.

3. számú kimutatás. „Legelő szükséglet“.

A jogosultság alapszik					A felnőtt jószágek fő- összege	Szükség- let	Megjegyzés
a különleges legel- tetési jogon			az általános legeltetési jogon				
s a legeltetési jog- kulcs szerint van			s a tapaszt- alat szerint van				
osz- tály	jog- bir- tokos	fel- nőtt jóság	jog- bir- tokos	fel- nőtt jóság	darab	legelőnap	
1	110	55	—	—	55	} 526575 24570	A legelőszükséglet 3097·5 felnőtt jó- szágra 170 napig tartó legelőidény- nyel és 546 ígásjószágra 45 napig tartó le- gelőidénynyel szá- mított ki.
2	127	127	—	—	127		
3	134	201	—	—	201		
4	98	196	—	—	196		
5	65	162·5	—	—	162·5		
6	73	219	—	—	219		
7	66	231	—	—	231		
8	59	236	—	—	236		
9	56	252	—	—	252		
10	44	220	—	—	220		
11	23	124·5	—	—	124·5		
12	29	174	—	—	174		
13	24	156	—	—	156		
14	16	112	—	—	112		
15	14	105	—	—	105		
16	8	64	—	—	64		
17	9	76·5	—	—	76·5		
18	9	81	—	—	81		
19	3	28·5	—	—	28·5		
20	3	30	—	—	30		
21	3	31·5	—	—	31·5		
22	1	11	—	—	11		
23	—	—	750	750	750		
	974	2893·5	750	750	3643·5	—	

4. Bivalyűszők csordája --- --- --- 9·—%

5. Pinzgauai tenyészborkuk „ --- --- --- 0·75%

6. Vegyes borjúk	csordája	--- --- ---	11·25 ⁰ / ₀
7. 2 éves ökörborjúk	"	--- --- ---	9·— ⁰ / ₀
8. Szopóskanczák és csikók		--- --- ---	5·— ⁰ / ₀
9. Igás jószág		--- --- ---	15·— ⁰ / ₀

Ilymódon az egyes csordák darabszáma lesz:

4. számú kimutatás.

Tétel	A csorda megnevezése	A legelő- idény tartama	A felnőtt jószág	Legelő szükséglet
		nap	darab száma	legelő nap
1	Fehér és tarka tehenek	170	840	142800
2	" " üszők	170	328	55760
3	Bivalytehenek	170	655	111350
4	" üszők	170	328	55760
5	Pinzgaui tenyészborjúk	170	27	4590
6	Vegyes borjúk	170	409·5	69615
7	2 éves ökörborjúk	170	328	55760
8	Szopós kanczák és csikók	170	182	30940
9	Igásjószág	45	546	24570

c) *A legelőhozam és szükséglet egybevetése.* A legelő hozamának 590.647 legelőnap és a jószágállomány legelőszükségletének 551.145 legelőnap egybevetése 39.502 legelőnapnyi felesleget eredményez, mely az egyes csordákra — az igavonó állatokat kivéve — aránylagosan felosztatik és pótlékul szolgál az egyes legelőrészeket kedvezőtlen időjárás folytán beálló lóhozam csökkenése esetén.

Az egyes csordák helyesbitett legelőszükséglete ez alapon kiszámítottatik.

9. §. *A legelő beosztása.* A legelő beosztása — különös tekintettel a legelőjószágokra, távolságra, marhahajtó utakra, itató- és éjjelező helyekre stb. — a kimutatott legelőhozam és szükséglet alapján történik és kimutatásba foglaltatik. (A kimutatást nagy terjedelme miatt nem közölhettük.)

10. §. Az egyes csordák legelőinek beosztása legelőtagokba szintén kimutatásba van foglalva.

5. számú kimutatás.

„Az egyes csordák legelőinek beosztása legelőtagokba“.

Tétel	A csordák megnevezése	I-ső legelőtag		II-ik legelőtag		III-ik legelőtag		IV-ik legelőtag		A legelőnapok összege
		a legelőrészek megnevezése	hozama legelőnapokban	a legelőrészek megnevezése	hozama legelőnapokban	a legelőrészek megnevezése	hozama legelőnapokban	a legelőrészek megnevezése	hozama legelőnapokban	

11. §. A legeltetés sorrendjére vonatkozó kimutatás feltünteti hogy az egyes csordák a nekik kiosztott egyes tagokat mily időközben váltogatva használják.

12. §. A zuglegeltetésről. A zuglegeltetés csak azon legelőrészteken van megengedve, amelyek csordák által nem járhatók és itt is csak azon feketehalmi polgároknak, kiknek lakása, illetve birtoka az ily területekkel közvetlenül szomszédos.

Eszerint zuglegeltetésre jogosultak:

- A községen kívül lakó erdőőrök,
- azok a méhkert tulajdonosok, kik a „Schönberg“, „Kirchenwald“ és „Oberwald“ közvetlen szomszédságában laknak.

A legeltetési jog és jogosultság, bejelentés, legelőbér stb.-re fennebb elmondottak itt is teljes érvényben maradnak.

Zuglegeltetést bárki is csak a saját tulajdonát képező jószágával gyakorolhat. Kivételt képeznek béna állatok, melyek előzetes bejelentés esetén s állatorvosi bizonyítvány alapján a zuglegeltetésre jogosultak jószágai közé beadhatók.

III. Fejezet.

A legelőgazdaságban működő közegek.

Ezek: 1. Rendelkezők; 2. ellenőrködők; 3. kezelők; 4. szolgálószemélyzet.

13. §. Rendelkező közegek. A rendelkező közeg a legelőgazdaságban a községi képviselőtestület. Ennek hatáskörét képezi:

1. A rendelkezési jog gyakorlása a közlegelők használatát, mivelését és kezelését illetőleg ezen szabályzat 1. §-a értelmében.

2. Az évi költségvetés és munkatervezet tárgyalása és jóváhagyása (21., 22. §.). Az évi számadások felülvizsgálása és a pénztári maradvány feletti rendelkezés.

3. A legelőbérek és a természetbeni munka megváltásánál alkalmazandó egységárak megállapítása.

4. Az ellenőrző bizottság és kezelő személyzet választása.

5. A szükséges apaállatok vételének, eladásának elrendelése.

6. Ezen szabályzat módosítását illető határozathozatal.

14. §. Ellenőrző közeg. Az ellenőrző közeg a legelőgazdaságban 3 rendes és 2 póttagból álló bizottság, mely a községi képviselő testület által, a községi hivatalt nem viselő képviselőtestületi tagok közül, 3—3 évi időtartamra választatik.

A bizottság elnökét és jegyzőjét saját kebeléből választja.

(Az erdőbirtokhoz tartozó legelőket érintő ügyekben a községi erdőgondnok ezen bizottságnak hivatalból tagja.)

Az ellenőrző bizottság hatásköre és kötelessége:

1. Havonként legalább egyszeri megtekintése minden legelőrészletnek és csordának (apaállatoknak), mely alkalommal a pásztoroknak és az apaállatok gondozójának ellenőrzőkönyvecskéje láttamozandó.

2. A könyvvitel felülvizsgálása évente kétszer.

3. Az évi költségvetés és munkatervezet összeállításánál való közreműködés.

4. A legelők feljavítását célzó indítványoknak a községi képviselőtestület elé való terjesztése.

Az ellenőrködő bizottság üléseiről jegyzőkönyvet vezet, mely a legközelebbi képviselő-ülésem felolvasandó.

Határozatok szótöbbséggel hozatnak.

A bizottság tagjai kiszállás alkalmával a községi előfogaton kívül személyenként 3 korona napidíjat kapnak, mely bélyeges s a községi bíró által utalványozott nyugta ellenében a legelőgazdaság pénztárából fizettetik ki.

15. §. Kezelő közegek. A kezelő személyzet:

a) a községi előljáróság;

b) a községi állatorvos;

c) a legelőgazdaság vezetője (közs. albiró);
 d) a legelőgazdaság pénztárnoka (közs. esküdt);
 e) a természetbeni munkateljesítmény nyilvántartása (közs. közgyám);

f) a jószágfelvételi és becslő bizottság;

g) a munkafelügyelők (esküdtek és szomszédatyák);

a) *A községi előljáróság kötelessége:*

1. A közlegelőgazdaságra vonatkozó képviselő testületi határozatok, valamint az évi költségvetés és munkatervezet keresztülvitelének kellő időben való elrendelése, valamint gondoskodás arra nézve, hogy a többi kezelő közegek és a szolgaszemélyzet szolgálati szabályzataik rendelkezéseit betartsák.

2. A könyvvitel helyes vezetésének ellenőrzése.

3. Az évi költségvetés és munkatervezet összeállításánál való közreműködés s annak minden év január 31-ig a községi képviselőtestület elé való terjesztése.

4. Sürgős esetekben, kezelési ügyekben való határozathozatal, amennyiben azok az erre hivatott kezelő közegek hatáskörét túlhaladnák. Ezen határozatok utólagos jóváhagyás végett a képviselőtestület elé terjesztendők.

5. A legelőgazdaság vezetőjének a gazdaságra vonatkozó indítványait az előljáróság véleményezi és a képviselőtestület elé terjeszti.

6. A csordák képzésére vonatkozó határozathozatal a legelőgazdaság vezetőjének véleménye alapján.

7. A szolgaszemélyzet felfogadása (elbocsátás) s e ténynek tudomásvétel végett a községi képviselőtestület elé való terjesztése.

A községi előljáróság tagjainak — a legelőgazdaság vezetőjének kivételével — amennyiben az előljáróság őket a legelők megtekintése végett kiküldi, a községi előfogaton kívül személyenként 3 korona napidíj jár, mely bélyeges s a községi bíró által utalványozott nyugta ellenében a legelőgazdaság pénztárából fizettetik ki.

b) *A községi állatorvos kötelességei* a vonatkozó szolgálati szabályzatban vannak megállapítva s itt csak annyi jegyeztetik még meg, hogy minden legelőrészetet és csordát a legelőgazdaság vezetőjének jelenlétében havonként, az apaállatokat hetenként megtekinteni köteles.

A legeltetési idény alatt a legeltetésre bejelentett jószág megbecslését azon községi esküdttel együtt eszközli, kinek negyedében a bejelentő lakik.

c) A *legelőgazdaság vezetőjének* (közs. albirónak) *kötelessége* elsősorban is a községi albiróra vonatkozó szolgálati szabályzatban II.) alatt felsorolt teendők teljesítése, másodsorban jelen szabályzat rendelkezéseinek, valamint az alábbi kötelmek betartására terjed ki:

1. Az évi költségvetés tervezetének a pénztárnokkal, az évi munkatervezetnek pedig a munkanyilvántartóval, valamint a községi előljáróság és ellenőrködő bizottság közreműködésével való összeállítása; annak a hozott határozatok értelmében való kidolgozása és minden év január 15-ig a közs. előljáróság útján a képviselő testület elé való terjesztése.

2. A jószágnyilvántartási könyvnek a jószágfelvételi bizottság által gyűjtött adatok alapján való felfektetése, vezetése s minden időközi változás nyilvántartása.

3. A felveendő szolgaszemélyzetre és csordák képzésére vonatkozó indítványoknak minden év január 15-ig a községi előljáróság elé terjesztése.

4. A jószágbecslési könyveknek megőrzése.

5. A szolgaszemélyzetnek és béreinek nyilvántartása.

6. Az apaállatok nyilvántartási könyvének vezetése. Azok beszerzésére (kiselejtezésére) vonatkozó indítványok megtétele.

7. A legelőfeljavításra vonatkozó indítványok megszerkesztése s azoknak a közs. előljáróság útján minden év december 1-ig a közs. képviselőtestület elé való terjesztése.

8. A pénztárnoknak és a munkanyilvántartónak szükség esetén való helyettesítése.

A legelőgazdaság vezetője fenti teendőinek pontos végzéséért 200 korona évi díjazást kap, amely bélyeges s a közs. bíró által utalványozott nyugta ellenében évente két részletben a legelő-pénztárból fizetetik.

d) A *legelőgazdaság pénztárnokának* (közs. esküdt) *kötelessége*:

1. A főkönyv és pénztári napló felfektetése és vezetése.

2. A legelőbérek, munkamegváltási és esetleg büntetési pénzek kellő időben való beszedése és helyes elkönyvelése.

3. Az évi költségvetésen alapuló bevételek beszedése és a kiadásoknak kifizetése vagyoni felelőség mellett.

4. Az évi költségvetési tervezetnek a legelőgazdaság vezetőjével való összeállítása, a kellően okmányolt évi számadások elkészítése s ez utóbbinak minden év január 15-ig a közs. előljáráshoz való betérjesztése.

5. A legelőgazdaság vezetőjének és a munkanyilvántartónak szükség esetén való helyettesítése.

A pénztárnok évenként 100 korona díjazást kap, mely bélyeges és a közs. bíró által utalványozott nyugta ellenében két részletben a legelőpénztárból fizettetik ki.

e) A természetben teljesítendő munka nyilvántartójának (közgyám) kötelességét képezi:

1. A munkanyilvántartási könyvnek a munkatervezet alapján való felfektetése és vezetése.

2. A munka teljesítésére, illetőleg a munkaerő kivonulására vonatkozó rendelkezéseknek — legalább 24 órával előbb — a községi esküdtekkel való közlése. A szomszédságok és a munkaerővel kivonuló esküdtek sorrendjének megállapítása.

3. A munkához való ki- és bevonulás idejének, a munkaidőnek, rendnek és fegyelemnek időszaki ellenőrzése.

4. A munkatervezetnek a legelőgazdaság vezetőjével való összeállítása.

5. Az év folyamán teljesített munkának, valamint a munkamegváltás címén befolyt pénzeknek kimutatásba foglalása s annak minden év január 15-ig a községi előljáráshoz való betérjesztése. Hátraléki kimutatás elkészítése.

6. A legelőgazdaság vezetőjének és a pénztárnoknak szükség esetén való helyettesítése.

A munkanyilvántartó évente 100 korona díjazást kap, amely évenként két részletben (VII. 1. és XII. 31.) bélyeges s a községi bíró által utalványozott nyugta ellenében a legelőpénztárból fizettetik ki.

f) A jószágfelvételi és becselő bizottság. A bizottság két, a képviselőtestület által 3—3 évi időtartamra választott tagból és egy községi esküdtből áll. (Az ellenőrködő bizottság tagjai ezen

bizottságba is beválaszthatók.) A bizottságban mindig az az esküdt vesz részt, akinek negyedében a felvétel, illetve becslés történik.

A bizottság kötelességét képezi:

1. A legelőre kihajtásra kerülő jószágnak a legelőidény kezdete előtt házról-házra történő felvétele. A felvételi adatoknak a nyilvántartási könyvekbe való bejegyzése s a legeltetési jog esetleges átruházásának előjegyzése.

2. A felvett jószágnak a pásztorok számadása alá helyezése, illetőleg adása.

3. A felvett jószágnak lelkiismeretes felbecslése, a becsértéknek a becslési könyvekbe való bevezetése.

4. Az állatok bélyegzésének ellenőrzése.

5. A felvételnek és becslésnek minden év május 5-ig való befejezése, majd a vonatkozó könyveknek átadása a legelőgazdaság vezetőjének. (A legelőidény folyamán kihajtásra kerülő jószág felbecslését illetőleg 1. 15. §. b) pontját.)

A jószágfelvételi és becselő bizottság tagjai működésük tartamára személyenkint 3 korona napidíjat kapnak, amely bélyeges s a községi bíró által utalványozott nyugta alapján a legelő pénztárból fizettetik ki.

g) *A természetbeni munka teljesítését felügyelő személyzet áll* a községi esküdtekből és szomszédatyákból. (A község 5 negyedre, minden negyed — az 5-ik kivételével, amely két szomszédságból áll — 4—4 szomszédságra van beosztva. A negyedek élén a községi lakosok által választott községi esküdt, a szomszédságok élén a saját kebelükből választott szomszédatyá áll.)

A községi esküdtek kötelessége:

1. A 15. §. f) pontjában az esküdtekre vonatkozó rendelkezések teljesítése.

2. A munkanyilvántartó által megszabott sorrend szerint a legelőgazdaságban teljesítendő összes kézi- és igaerővel végzett munkálatok felügyelete. Ezen felügyelet kiterjed a munkaerő pontos ki- és bevonulására, valamint a rend és fegyelem betartására. (A nyári hónapokban kivonulás reggel 6 órakor, bevonulás este 7 órakor; az őszi és tavaszi hónapokban kivonulás reggel 7 órakor, bevonulás este 5 órakor; a téli hónapokban kivonulás reggel

$\frac{1}{2}$ 8 óraker, bevonulás este 4 óraker. 15 éven aluli fiuk, mint munkások el nem fogadhatók.)

3. Az egyes jószágtulajdonosok által teljesített természetbeni munkák nyilvántartása s a napi teljesítménynek a szomszédatyák ellenőrző könyvecskéjébe való bevezetése.

4. A szabadlegelőn történő munkálatoknál a legelőgazdaság vezetőjének, az erdei legelőn történő munkálatoknál a községi erdőgondnok utasításának pontos betartása.

A szomszédatyák. Az egyes szomszédásokok által végzendő munkálatoknál a közvetlen munkafelügyelők; köteleességüket képezi:

1. Saját szomszédásúknak a munka helyére való ki- és bevezetése; a rend és fegyelem fenntartása.

2. A legelőgazdaság vezetője és esküdtek utasításainak betartása.

3. A dolgozó egyének s a teljesített munkának névszerinti nyilvántartása.

4. A saját szomszédásúában lakó minden egyén jószágállományának, valamint az ezután teljesítendő, illetve már teljesített munka nyilvántartása.

(Az egyesek jószágállományára és a teljesítendő munkára vonatkozó adatokat a szomszédatyá a munkanyilvántartótól nyeri.)

A szomszédatyák teendőik ellátásáért évenként és személyenként 10 korona díjazást kapnak, amely minden év utolsó napján, a községi bíró által utalványozott nyugta ellenében, a legelőpénztárból fizettetik ki.

16. §. Szolgaszemélyzet. A szolgaszemélyzet áll a pásztorokból, csikósokból, kondásokból és az apaállatok gondozójából.

A szolgaszemélyzet kötelességei a vonatkozó szolgálati szerződésekben vannak előírva, mi mellett a „Pásztorokról“ kiadott 28760/898. számú alispáni rendelet rendelkezései is helyes érvényben maradnak.

A szolgaszemélyzet felesketését illetőleg a 48.000/1894. számú miniszteri rendelet mérvadó.

17. §. Kezelési, legelőápolási és állategészségügyi teendők: A kezelési teendők időszerinti sorrendben a következők: 1. Az évi költségvetés elkészítése. 2. Az évi munkatervezet elkészítése.

3. A legelőgazdaságban szükséges könyvek felfektetése. 4. A szolgálószemélyzet felfogadása. 5. Az apaállatok kiselejtezése, beszerzése. 6. A marhahajtóutak, itatók, kosarak, korlátok, sövények kijavítása (létesítése). 7. A kihajtásra kerülő jószág felvétele, felbecslése és a pásztoroknak való átadása. 8. A csordák képzése s az apaállatoknak az egyes csordákhoz való beosztása. 9. A legelőrészleteknek s tagoknak a pásztorok jelenlétében való kitűzése és megjelölése. 10. A legelőidény kezdetének, vagyis a kihajtásnak kellő időben való közhírré tétele. 11. A kihajtás első napjaiban szükséges kiegészítő személyzet felfogadása. 12. Az összes nyilvántartási könyvek felfektetése. 13. Az előirt természetbeni munkák első részletének végzése. 14. A csordák és pásztorok, valamint apaállatok feletti állandó felügyelet. 15. A legelőbér I-ső részletének beszédése. 16. A legelőbér II. részletének beszédése. 17. Az előirt természetbeni munkák második részletének végzése. 18. Kellő közhírrététel után a csordák bevonása. 19. Az itatók üzemén kívül való helyezése; kosarak, korlátok leszerelése, marhahajtóutak és sövények (élősövény) kijavítása. 20. Leszámolás a szolgálószeméllyel. 21. Leszámolás a jószágtulajdonosokkal. 22. Az összes könyvek lezárása és az évi számadások elkészítése.

Magyarázat (az előbbi 1—22. pontozhoz).

Ad 1. Lásd a 21. §-t.

Ad 2. Lásd a 22. §-t.

Ad 3. Lásd a 20. §-t.

Ad 4. A felfogadást a községi előljáróság eszközli. A pásztorok, csikósok és kondások minden év január végéig, az apaállatok gondozója azonban már az előző év végéig felfogadandó.

Ad 5. A legelőgazdaság vezetője gondoskodni tartozik, hogy a szükséges apaállatok kellő időben beszereztesse.

Eczélből az apaállatok kiselejtezésére s illetve vételére vonatkozó s a községi állatorvossal egyetértőleg szerkesztett indítványát minden év december 31-ig a képviselőtestület elé terjeszteni tartozik.

Az állomány márczius 31-ig kiegészítendő, hogy az ujonnan beszerzett apaállatok a legelőidény kezdetéig új helyüket kellően megszokhassák.

Megjegyeztetik, hogy a járási állattenyésztési bizottság véle-

ménye az apaállatok beszerzésére vonatkozólag mindenkor figyelembe veendő.

Az apaállatok vételét egy, a községi képviselő testület által választott bizottság eszközli, melynek a legelőgazdaság vezetője és a községi állatorvos hivatalból tagja.

Ezen bizottság utiköltségét a képviselőtestület esetről-esetre határozza meg.

Ad 6. A munkatervezet alapján előirt s a legeltetéssel összefüggő munkálatok idejekorán eszközrendő. Korlátok, kerítések, kosarak, amennyiben azok nagysága a rendelkezésre álló munkaerővel arányban állanak, a már április 1-én szolgálatba lépő pásztorokkal, ellenkező esetben — miként az itatók berendezésénél — részben a pásztorokkal, részben a jószágtulajdonosokkal készítenők el; a marhahajtóutak jókarban tartása a jószágtartó gazdák feladata.

Mindezen munkálatok vezetése a legelőgazdaság vezetőjének feladata, ki is azokat úgy kell hogy intézze, miszerint a jószágkihajtásig minden teljesen rendben legyen.

Ad 7. A jószágfelvételt és becslést az erre hivatott bizottság eszközli s ugyanakkor a felvett jószágot a szintén jelenlévő pásztorok számadása alá adja.

(Minden csordától egy, a többi pásztor által választott, pásztor jelen lenni tartozik.)

A felbecslés a felvétellel egyidejűleg történik s a becstérték a jószág jellemző ismertető jeleinek megjelölésével a helyszínen a becslési nyilvántartásba bevezetendő, mit a jószágtulajdonos is aláírni tartozik. Biztosított állatok becslése szükségtelen s az állatbiztosító-társaság által megállapított becstérték változatlanul elfogadandó.

Az állatok előirt bélyegzése megkövetelendő. Szarvasmarhánál a szarvon a jószágtulajdonos házszáma égetendő be.

Lovaknál a bélyegzési jel: 8. Növendékjószág jelzése a nyakon kellően megerősített lánczon függő s a fenti jelzéssel ellátott fatáblával is történhetik.

Ad 8. A legelőgazdaság vezetője indítványát legjobb belátása és tapasztalata alapján minden év április 30-ig a községi előjáróság elé terjeszti. A 7. §. c) pont alatt mondottak itt újól

említettnek. Szabályul tekintendő, hogy egy pinzgauai és bivalybikára 70 darabnál több tehén és egy kancza 30 koczánál több ne essék.

Ad 9. A legelőrészletek (tagok) megjelölését a legelőgazdaság vezetője a pásztorok jelenlétében eszközli. A jelölés a föld felett 2 méternyire kiálló s tövissodronynyal körülfont tölgyfaoszlopokkal történik, melyeken — csordalegelő részlet határoknál — fehér, taghatároknál vörös táblák helyezendők el.

Ad 10. A legelőidény május 5-én kezdődik és november 3-án ér véget. Ugy a kezdet, mint a vég 24 órával előbb házról-házra kihirdetendő.

Ad 11. Tekintettel a kihajtástól elszokott állatokra, a kihajtás első napjaiban a pásztoroknak kiségitők bocsájtandók rendelkezésre. A csordák első kihajtásánál a főfelügyeletet a legelőgazdaság vezetője tartozik gyakorolni.

Ad 12. A gyűjtött adatok 8 napon belül elkönyvelendők.

Ad 13. A munkatervezet szerint a tavaszi hónapokra előirt munkálatok teljesítendők.

Ad 14. Az ellenőrködő bizottság, közs. állatorvos s a legelőgazdaság vezetője végzik ebbeli kötelességeiket.

Ad 15. Utólagos bejelentések a legelőgazdaság vezetője által azonnal könyvelendők. A helyesbitések alapján lesz a legelőbér 1-ső részlete beszedve.

Ad 16. A legelőgazdaság vezetője eszközli.

Ad 17. A munkanyilvántartó a pénztárnokkal együtt végzi,

Ad 18. Mint a 21-ik pontnál.

Legelőápolási teendők.

a) A szabad legelőn.

A legelőidény megnyilta előtt: 1. Mocsaras helyekről a víz levezetése és mélyedések (gödrök) kitöltése. 2. Tövisbokrok és cserjék irtása. 3. A legelő boronálása és a vakondturások elegygetése. 4. Elkopott részletek fümaggal való bevetése és tilalom alá helyezése. 5. Mérges és káros növények irtása.

A legelőidény folyamán: 1. Mérges és káros növények irtása. 2. A legelő jószág után visszamaradt ganéjlepenyek széthuzása. 3. A tejelőjószágnak tartós szárazság vagy esőzés alatti hajtási módja.

A legelőidény befejeztével: 1. Tövisbokrok és cserjék irtása. 2. Az éjjelező helyeken gyűjtött és visszamaradt trágya széthordása és szétszórása. 3. Boronálás és a vakondturások elegyengetése. 4. A szükséghez képest árnytartófák ültetése.

b) A fás legelőkön.

A legeltetési idény előtt: 1. Tövisbokrok, cserjék, valamint a sűrű fiatalosoknak 0,5 záródásig való kivágása (árnytartófák-ültetése). 2. Mocsaras, gödrös helyekről a víz levezetése s a mélyedések kitöltése. 3. Elkopott területek fümaggal való bevetése és tilalom alá helyezése. 4. Vizmosások és földomlások megkötése. 5. Mérges és kártékony növények irtása.

A legeltetési idő alatt és után a fás legelőkön is ugyanazok az ápolási munkák merülnek fel, mint a szabad legelőnél.

A csordákkal járható erdősült területeken ugyanazok a munkálatok végzendők mint a fás legelőknél, csak hogy a trágya széthordása elmarad.

A legelőápolási teendők a legelő jókarba hozatalát, valamint feljavítását célozzák s így a legelőgazdaság egyik legfontosabb munkáját képezik, miért is szükségessé válik azokat részletesebben tárgyalni.

Ad 1. *Mocsaras és mélyedéses, gödrös helyekről a víz levezetése.* Ezen teendők egyrészt a területnek használhatóvá tételét, másrészt az ily nedves helyeken tenyésző károkozók és kártékony rovarok megsemmisítését eredményezik.

Nagyobbszabású vízlevezető munkák a kir. kulturmérnöki hivatal utasításai szerint, kisebbek, amennyiben azok a szomszédos birtokosok érdekeit nem érintik a közs. előljáróság utasításai szerint a jószágtulajdonosok, illetve a pásztorok által végezendők.

Kisebb mélyedések, gödrök földdel, kövekkel, galyakkal kitöltendők.

Ad 2. Bokrok, cserjék, tő és gyökérsarjak éles irtókapával, lehetőleg gyökerestől, de legalább is a föld szintjében vágandók ki.

A fás legelők fiatal állabjaiban a ritkítás a közs. erdőgondnokság által kijelölt részletekben éles fejszével történik oly módon, hogy azok tuskó hátrahagyása nélkül legyenek kivágva. Kivételt képez a nyirfa, amelynél 1 méter magas tuskónak meghagyása,

annak erős sarjadzási képességének elnyomása végett meg van engedve.

A kitermelt faanyag a község tulajdonát képezi. Az irtás és ritkítás lehetőleg a tavaszi és őszi hónapokban végzendő.

Ad 3. A legelők boronálása tavaszkor, amidőn a fű zöldülni kezd, azonnal végzendő (lehetőleg Laaken-féle boronával). A boronálással a mohréteg felszakittatik, a föld meglazittatik, a fütakaró elhalt részei kitépetnek s a fücsomók buja növéssre ingereltek. Az őszi boronálás hasonlóképpen a moha megsemmisítését, a trágyalepények szétdarabolását és szétoztását, a talaj fellazítását s így a csapadéknak a talajba való könnyebb behatolását eredményezi, mi mellett a friss vakondturások is elegyengettetnek. Régebbi vakondturások kapával egyengetendők el s az így keletkező kopaszfoltok még ősszel némi fűmaggal behintendők.

Ad 4. Amennyiben egyes nagyobb területeken a fütakaró akár a rossz talaj, kedvezőtlen fekvés vagy az időjárás, esetleg a kiméletlen legeltetés folytán elkopnék, ez a terület fűmaggal azonnal bevetendő s legalább 2 évre legeltetési tilalom alá helyezendő s amennyiben árnytartó fák ültetése szükséges volna, ez a fűmagvetéssel egyidejűleg eszközzendő. A tilalom alá helyezett terület bekerítendő és tilalmi táblával jelölendő.

Marhahajtóutak és az itatóhelyek közvetlen környéke elkopárosodott területnek nem tekinthető.

Ad 5. A befásítás a szabadlegelőkre annyiban vonatkozik, amennyiben erős agyagos talajok kiszáradása árnytartó fák ültetésével megakadályozható, a szelek szárító hatása szélernyők ültetése által enyhíthető, a legelőjóság az időjárás viszontagságai ellen némi menedéket nyer s a forró nyári hónapokban árnyékos helyekre talál.

Hogy a befásítás csoportosan, vagy egyenkint álló fákkal történjék, a helyi viszonyok s a beárnyékolás szándékolt mérve szabják meg. A fás legelőkön a fásítás mérvét és módját a vonatkozó erdőgazdasági üzemtervek írják elő.

A befásításnál elsősorban gyümölcsfák (nemes vagy vad), azután kőris, szil, juhar használandók fel. Tölgy, bükk, valamint a tülevelűek, tekintettel arra, hogy lehulló lombjuk a fűnövéssre kedvezőtlenebb hatással van, lehetőleg mellőzendők.

Ad 6. Szabálynak tekintendő, hogy az éjjelező helyeken (szinek, kosarak) a legelő jószág után visszamaradt és összegyűjtött trágya csakis a legelők trágyázására fordítható s így annak más célra (eladás) való fordítása, vagy értékesítése a legszigorubbantva van.

A legelők trágyázása, egyrészt a legelőn járó jószág által közvetlenül történik, amidőn is a pásztorok kötelesek legeltetés közben a ganéjlepenyeket, az e célból magukkal vitt kiskapával széthuzni, másodsorban közvetve az éjjelező helyekről nyert trágyának egy tervszerű szétszórása által.

Ad 7. Ez a munka a pásztorok által a legelőidény alatt a fennebb említett kiskapa segítségével teljesítendő. (L. 1894. évi XII. törvénycikk, VII. fej. 51. §.)

Ad 8. Ezen munkálatok a községi erdőgondnok utasításai szerint végzendők.

Ad 9. Tartós szárazság és forróság esetén a csordákkal lehetőleg árnyékosabb, vagy legalább is északi, nyugoti hajlású, mélyebben fekvő legelőrészeket járatandók s a déli fekvésű és könnyen kiszáradó talajjal bíró részeket kimérendők.

Nedves időben a magasabban fekvő s délibb hajlással bíró részeket legeltetendők. Tartós esőzés esetén a csordák bevonandók.

Száraz talajon a csorda összébb járjon, hogy a jószág nagy területet össze ne taposson, nedves talajon kiterjesztendő, hogy csapások ne keletkezzenek.

Az állategészségügyi teendők a legelőgazdaságban. Feloszlanak:

1. A legelőjószágnak ragályos betegségek elleni védelmére.
2. Az időjárás viszontagságai folytán előállható betegségek elleni védelemre.

Ad 1. A vonatkozó törvényes intézkedések (1894. évi XII. törvénycikk 23. §. stb.) mérvadóak.

Ad 2. A védelem az időjárás ellen védelmet nyújtó szinek felépítésében és tisztántartásában áll, másrészt a csordáknak tartós kedvezőtlen időjárás esetén való bevonásával érhető el.

Az állatok egészségére nem kevésbé fontosak azok az elvek, melyek a jószágnak a legeltetés tartama alatt való ápolására vonatkoznak.

Nevezetesen: 1. A csordáknak a legelőn, de főképp az itatókhoz s az itatóktól való lassu hajtása, terelése.

2. Az itatók (viz és vályuk) gondos tisztántartása és az itatóhelyek feltöltése (kavicsolása).

3. A legelő jószágának naponként többszöri itatása (nagy hőségben 2—3-szor naponta).

4. A jószágának árnyas helyeken való deleltetése.

5. Mocsaras helyeken való legeltetés elkerülése.

19. §. Könyvelési szabályok. A legelőgazdaságban a következő könyvek fektetendők fel:

1. Pénztári napló.

2. A jószágartató gazdák és az azok által fizetendő legelőbér főkönyve.

3. A felvett jószág nyilvántartási könyve.

4. A felbecsült jószág nyilvántartási könyve.

5. A természetben teljesítendő munkák nyilvántartási könyve.

6. Az egyes jószágtulajdonosok által teljesítendő és teljesített természetbeni munkák nyilvántartási könyvecskéje.

7. Nyugtakönyvecske a napi teljesített munkákról (munkaerőről)

8. A szolgaszemélyzet nyilvántartási könyve.

9. A szolgaszemélyzet ellenőrzési könyvecskéi.

10. Az apaállatok nyilvántartási könyve.

21. §. Az évi költségvetés 2 példányban szerkesztendő s abba a következő czimek veendőek fel:

a) Bevétel:

1. Legelőkézpénzbér.

2. A természetbeni munka megváltása.

3. Büntetéspénzek.

4. Különféle bevételek.

b) Kiadás:

1. Legelőhaszonbér a községi majorsági pénztárnak.

2. Díjazások és napidíjak.

3. A szolgaszemélyzet bére.

4. Eszközök és szerszámok beszerzése.

5. Kerítések (anyag stb.).

6. Építkezések.

7. Törlesztések.

8. Biztosítások.

9. Különféle kiadások.

22. §. Az évi munkatervezet — az egyes részletmunkákhoz szükséges kézi és igaerő kitüntetésével — mindazon munkálatokat tartalmazza, amelyek a legelőidényt magábazáró évben a legelők jókarba hozatala, tartása és feljavítása érdekében teljesítendőek.

A munka módozatának, mérvének, helyének megállapítása, alapos helyszini szemlék alapján, az erre hivatott bizottság kötelességét képezi.

A munkatervezetnek a következő czimeket kell tartalmaznia (a legelőrészletek és tagok megjelölésével):

a) Rendelkezésre álló munkaerő:

1. Kézi napszám.

2. Igás napszám.

b) Végzendő munkálatok:

1. Irtás és ritkítás: *a)* a szabad legelőn; *b)* fás legelőn; *c)* csordákkal járható erdős területen.

2. Boronálás és egyengetés: *a)* a szabadlegelőn; *b)* fás legelőn.

3. Árnytartó fák ültetése és bekerítése: *a)* a szabadlegelőn; *b)* fás legelőn.

4. Marhahajtóutak kijavitása, itatók és itatóhelyek tesítése, rendbehozatala.

5. A gyűjtött trágya felosztása: *a)* a szabad legelőn; *b)* fás legelőn.

6. Különfélék (vizlecsapolás, földcsuszamlások megkötése, mérges növények irtása stb.).

A természetbeni munka megváltásából eredő pénzbevétel azon pénzes napszámok fedezésére fordítandó, amelyek speciális munkák teljesítésekor felmerülnek (kőműves, ács stb. napszámok).

23. §. *Büntető határozatok.* A büntetésekre vonatkozólag az 1894. évi XII. törvényczikk 94. §-ának 1. pontjának rendelkezései mérvadók, amelyek szerint a legeltetésre vonatkozó kihágások 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntethetők.

24. §. *Véghatározat.* Ezen legeltetési szabályzat felsőbb jóváhagyás után lép életbe s csak felsőbb jóváhagyás mellett változtatható meg.

(Megjegyzés: A legelőszabályzat mellékletét képezi a legelőterületek átnézeti (a magasságot, talajminőséget, illetőleg a legelő

jóságát kitüntető) térképe, valamint a legelőbeosztást és a legeltetési sorrendet kitüntető térképek.

*

A fennebb közölt legeltetési szabályzat képezhetné véleményem szerint az ország összes közlegelőire kidolgozandó szabályzatok (legelőgazdasági üzemtervek) közös mintáját, miáltal e tekintetben bizonyos egyöntetűség lenne elérhető.

A legelők helyes kezelésére az e feletti felügyelet és ellenőrzés biztosítására, valamint az észszerű s a helyi viszonyoknak megfelelő legeltetési szabályzatok mikénti kidolgozására vonatkozó szerény javaslataimat előadva, értekezésem tárgyát tulajdonképpen kimerítettem. Kimerítettnek vélem, mert ismétlem, hogy az állattenyésztés fejlődésének elengedhetlen feltételét a közlegelők sürgős rendbehozatalában látom. Ezt vélem az első s legfontosabb lépésnek, mert, ha e kérdés meg van oldva, ha a kisbirtokos jószágát a jövőben buja legelőre hajtva, jószágának szemmel látható gyarapodását s így értékbeli növekvését napról-napra látja, ez a körülmény a jószágtenyésztési kedvet és az átteleltetési (téli takarmányozási) képesség fokozására irányuló törekvést, majd önként magával hozza. Az állattenyésztési kedv s a téli takarmányozási képesség fokozására vonatkozó törekvés az egyesnél individuális hajlam, mely semmiféle idegen beavatkozást meg nem tűr. Önkényt, természetszerűleg kell e hajlamoknak feltámadni, a legenyhébb nyomás nélkül kell, hogy az a kisgazda agyában, sokszor az öt ujjal végzett számművelet végrehajtása után, mint „hasznothajtó“ terv megszülessék s kivitelre kerüljön. S csak ha ez megtörtént, ha az állattenyésztés mennyiségi emelésére vonatkozó hajlam általánossá válik, akkor érkezett el nézetem szerint a pillanat a minőség emelésére.

— Az állattenyésztés kvantitatív emelésétől csak ott várható eredmény, ahol a tenyésztő kisgazdának úgy a tenyésztésre, mint a takarmányozásra vonatkozó gazdasági ismeretei bizonyos fokot értek el, mert a jobb minőségű jószágok igényei nagyobbak, ellentálló képessége csekélyebb, mint a nemzedékeken át meghonosodott s a nyomorusághoz szokott állatoké, miért is ha a gazdasági értelemnek jelzett foka a kisgazdánál hiányzik, a kvantitatív

emelést célzó intézkedések kudarczczal végződnek, mely bizalmatlanságot szül minden felülről jövő intézkedés iránt.

Értekezésem befejezése előtt legyen szabad még hazánk számos községét érintő ahhoz a kérdéshez hozzászólni, hogy mily eljárás követtessék az oly községi közlegelők rendbehozatalánál, melyek csekély kiterjedésük folytán a község jószágállományát meg nem bírják?

E kérdésre felelve két esetet kell megkülönböztetnünk, t. i.:

1. az illető község fölösleges legelőnek alkalmas erdőterülettel bír, vagy

2. az illető község közlegelője nem nagyobbítható.

Az első esetben, amidőn a község oly erdőbirtokkal rendelkezik, melynek tartamos évi fahozama a községbeli lakosság évi faszükségletét jelentékenyebben meghaladja, a földmivelésügyi miniszterium az utóbbi években sok jóindulatot tanusító engedélyező rendeletekkel erdősült területeknek legelőre való átalakítását megengedte s így ily módon a közlegelő nagyobbításával nemcsak a községen, hanem a kiscgazdák helyzetén rendkívül sokat segített.

Ezek a sok jóindulatról s méltányosságról tanuskodó engedélyek azonban az érdekelteknél sok helyt nem találtak oly fogadtatásra, mely méltán lett volna várható. A község, illetve az érdekelt jószágtartó kiscgazdák az engedély elnyerése után a legelőnek kihasított erdőterületnek rendbehozatalával nagyon is szívesen megfelelkeznek, vagy azt kedvező esetben is inkább az „ut videtur aliquid“ elve szerint végzik. Ennek okát egyrészt abban a körülményben vélem felfedezni, hogy a kiadott engedélyező rendeletek a terület mikénti rendbehozatalára vonatkozó intézkedéseket kellően nem állapítják meg, másrésztől ismét oly rendelkezéseket tartalmaznak, melyek a helyi viszonyoknak meg nem felelve, már eleve bizonyos — sokszor nem alaptalan — elkedvetlenedést váltanak ki.

Ily módon sokszor előáll az a helyzet, hogy egyes községek erdősült területeknek legelővé való átalakíthatására vonatkozó kérvényeik előterjesztésével s az engedélyek elnyerésével formális rekordot érnek el, míg ellenben a területek rendbehozatala tekintetében alig tesznek valamit, úgy hogy a cél elérve nincs,

a legelők minősége mitsem változott s csak az elhanyagolt állapotú közlegelők területe szaporodott.

E bajok orvoslására vonatkozólag legyen szabad a következő javaslatokat előadni:

a) Közlegelőknék az erdőbirtok rovására történő nagyobbitását kérvényező községek köteleztnének kérvényükhöz arra nézve kötelező nyilatkozatot mellékelni, hogy hány év alatt fogják az elnyerendő területet rendbe hozni? Évenként mily pénzüsszeget, mennyi kézi és ígás napszámot hajlandók a rendbehozatalra fordítani?

b) Tekintnék el a jövőben erdősült területeknek legelővé való átalakítása esetén a legelőerdőalaktól, ahol rendszeres fő- és előhasználati, felújítási és mellékhasználati tervek szerinti kezelés, a fahasználat és legeltetés, e két divergáló cél érdekeit kívánja, de nem képes szolgálni s fogadtatnék el a fás legelőalak, hol a fahasználat a jövőben csak a széldöntött s elkorhadt faegyedek kiszedésére, a felújítás csak a holdanként megszabandó mennyiségű fák ültetésére vonatkoznék, illetve az időközben elpusztult egyedek pótlására szoritkoznék.

Állapítatnék meg a fás legelőalakra holdanként 20—40 fenn tartandó faegyed, melyeknek a területen való egyenletes vagy csoportonkénti elosztása a mindenkori helyiviszonyoktól tétetnék függővé, nevezetesen: a déli és nyugati (déleleti, délnyugati) hajlású, valamint sikterületeken, kivéve a szűk s mély völgyeket és szakadékokat, a fák egyenletesen osztatnának el, míg az északi és keleti (északkelet, északnyugat) hajlásokon a fák csoportosan volna ültetendők, illetve — erdősült területről szólva — meghagyandók.

Megengedem, hogy a fák csoportos állásánál, hol facsoportok s tisztások ligetszerűen váltakoznak, a tisztásokon jobb és több fű terem, de viszont állítom azt is, hogy e tisztásokon — különösen a nyári forráság beálltával s főképpen a sik vagy déli és nyugati hajlású területeken — a fűhozam éppen akkor szűnik meg, midőn a legelőhiány általánossá válik, midőn a fűnövés már nem olyan élénk s ekkor a facsoportok alatt tenyésző fű e hiányt pótolni nem képes, annál is inkább, mert minősége silányabb s így a jobbhoz szokott jószág nem is igen szívesen eszi, mihez

járul majd az a körülmény is, hogy a legelőidény első részében jószág és pásztor a tisztás helyeket keresi fel s mire a jószág a facsoportok alatt növé fűre kell hogy szükségből tereltesék, az már nagyrészt megöregedett s részben meg is aszott.

Az egyenletes árnyékolás mellett a fűhozam minősége és nagysága talán csekélyebb, de a legelőidény folyamán meg lehetőszen egyenletes, mi mellett nem hagyhatom említés nélkül azt, hogy a talaj jókarbantartása is sokkalta jobban van így biztosítva*).

Az északi és keleti (északkeleti, északnyugoti) hajlásokon a faegyedek csoportos ültetését, illetőleg meghagyását teljesen célszerűnek vélem.

c) Fáslegelők berendezésénél, ahol már kihasznált terület befásításáról van szó s ahol a talajminőség, fekvés és éghajlati viszonyok, de meg a község vagyoni viszonyai is megengedik, a fásítás gyümölcsfákkal lenne eszközzendő, melyek a területen egyenletesen elosztva, tövissodronynyal körülfont egyszerű kerítéssel vannak a legelőjószágtól megvédve, miként azt Feketehalom község „Kirchenwald“ nevű fáslegelőjén 75 kat. holdon keresztül is vittem (magastörzsű téli almafajok).

Tagadhatatlan az, hogy ily módon a fáslegelő berendezése kezdetben nagyobb kiadásokkal jár, de ha számításba vesszük az ültetett fáknak jövőbeni gyümölcs hozamát s annak értékét, másrésről azt a körülményt, hogy az esetben, ha az erdősítés erdei fákkal eszközöltetik — sorfák ültetése esetén — ezek is bekerítendőek, csemeték ültetése esetén a terület legeltetési tilalom alá helyezendő, a pillanatnyi többkiadás szóba sem jöhet, főképpen akkor, ha a község vagyoni viszonyai azt megengedik. De nem hagyható említés nélkül az a tény is, hogy ily módon a gyümölcs-tenyésztés fontos kérdése is a megoldás felé közeledik, nemcsak közvetlen módon, vagyis némi indokolt kényszer hatása alatt, hanem közvetve is, mert a kiscgazdák látva a közlegelőn a gyümölcs-

*) Holdankint 20—40 törzs mellett a talaj jókarbantartása, akár egyenletes, akár csoportos az elosztás, csak kedvező talaj- és lejtviszonyok között tekinthető nézetünk szerint biztosítottak. Igaz, hogy csak ilyenek között indokolt a legelőalakítás, mégis a szükség elég gyakran arra utal, hogy kedvezőtlenebb viszonyok között is alakíttassanak legelők, amikor ez a törzsszám mint átlag is kevés. Szerk.

fák ültetésével elért sikert, kedvet kapnak saját birtokukon a gyümölcsfák ültetéséhez, miként ezt ismét Feketealom községben a példa világosan mutatja.

2. Az esetben, ha a község közlegelője felesleges erdőterületnek legelővé való engedélyezésével nem nagyobbítható, a területvásárlás szüksége lép előtérbe. Ebben az esetben azt javasolnám, hogy ily legelőterületnek alkalmas helyek vásárlására vonatkozó engedélyt a községek csak a megyei gazdasági felügyelők (esetleg miniszteri kiküldött) becslése és véleménye alapján s a rendbehozatalra vonatkozó fennebb említett kötelező nyilatkozat becsatolása mellett nyerjenek. (Méltányos esetben állami segély vagy kölcsön.)

A legkedvezőtlenebb esetben, ha a közlegelő vétel útján sem nagyobbítható, a meglévő területre kidolgozandó szabályzatban veendő fel azok a megszorítások, melyek mellett az állattenyésztés érdekei — legalább viszonylagosan — megóvatnak. Így nevezetesen a közlegelőn való járástól eltiltandók volnának — tekintet nélkül a fajra — az összes igavonó állatok s a legelőre csakis a tenyészállatok s azoknak nőnemű növendéke volna hajtható.

Eltiltandó volna továbbá az ily esetekben, a legelőidény kezdetekor, spekulatív céljokra vásárolt jószágoknak a legelőre hajtása is.

Tapasztalataimon nyugvó szerény nézeteimet nagy vonásokban előadva, értekezésemet azon óhajjal végzem be, vajha ez a közlegelő-rendezés fontos kérdésének megoldásához — ha csak némileg is — hozzájárulna!

FAKERESKEDELEM.

A fakereskedelem helyzetéről.

Irta: *Fodor Lipóti.*

Erdőgazdaság és fakereskedelem egymással oly szoros viszonyban van, hogy az egyiknek a boldogulása, a másiknak a felvirágzásától függ. Közgazdaságunk e két tényezője jóbanrosszban egyaránt osztozik, mert ha a fakereskedelem helyzete kedvező, akkor az erdőgazdaságra is jó idők járnak és viszont, ha a fakereskedelem válsággal küzd, annak a hatását az erdő-

gazdaság is érzi. Minden erdőgazdasággal foglalkozónak saját érdekében is arra kell törekednie, hogy a fakereskedelem mindenkori helyzete felől kellőleg tájékoztatva legyen, mert ezzel sok kellemetlenségtől és anyagi kártól megmenekül.

Az alábbiakban a fakereskedelem jelenlegi hü képét igyekszem adni:

A fakereskedelem, mely gazdasági életünk fokmérőjének tekinthető, a népjólét emelkedése, az ipar fellendülése és evvel kapcsolatban a faszükséglet rendkívüli megnövekedése folytán kedvező előjelek között lépte át az újév küszöbét. Az árak napról-napra emelkednek, aminek az oka azonban nem egyedül a fokozott szükségletre, hanem az általános drágaságra is vezetendő vissza, amely a fát, mint közszükségletet képező cikket nem kerülhette ki. Azon fatermelők, akik objektumaikat évekkal ezelőtt szerezték meg, különösen nagy hasznát látják a jelenlegi konjunkturának, mert néhány évvel ezelőtt még álmodni sem mertek oly árákról, mint aminőket most elérnek. Akik újabb időben vásároltak erdőket, azok már a konjunkturának megfelelő tőárakat fizettek, de még a nagyobb tőár, drágább munka- és fuvarbérek mellett is kedvező anyagi eredményeket mutathatnak fel. Az áremelkedő irányzat a fakereskedelem minden ágára kiterjed s egyelőre nincsen kilátás arra, hogy az árakban visszaesés álljon be.

Mindazonáltal a fakereskedők egy csekély töredéke aggodalommal tekint a jövőbe, mert azt hiszi, hogy a fa áremelkedése már elérte tetőpontját és hogy a visszahatás már nem soká várthat magára. A pesszimisták ezen véleményüket arra alapítják, hogy utóbbi időben a fatermelő vállalatok egész sora keletkezett, melyek nagymennyiségű fát hoznak a piacra, ami az áralakulásra nyomást fog hatni. Különösen a szász héttirák erdőségeinek a kitermelésére alakult vállalatra gondolnak, amely 2,276.854 köbméter haszonfával rendelkezik.

Megjegyzendő, hogy éppen ez az üzlet alkalmas arra, hogy az árak állandóságába vetett hitét megerősítse, mert ez a vállalat a mostani piaci árak alapulvétele mellett is magas tőárat fizetett és kétségtelen, hogy a vállalkozó részvénytársaság tekintettel volt a helyzetre és számolt az eshetőségekkel, amikor 18 millió koronás ajánlatát megtette. Kétségtelen, hogy a Lotru erdőségekből szár-

mazó faanyag a piacot a folyó évben terhelni nem fogja, még pedig azon egyszerű okból, mert ez a vállalat az idén még egy száz deszkát sem fog termelni. Alaptalan a rémlátók felfogása azért is, mert a száz hétbirák erdőségeit kitermelő vállalat vezetője kijelentette, hogy az ő termelését sem Magyarországon, sem export-piacainkon sem fogja elhelyezni, mert a jobb minőségű árut Olaszországban, a silányabb árut pedig Kis-Ázsiában szándékozik értékesíteni.

A faárak további emelkedése, illetőleg a jelenlegi helyzet állandósága mellett szól az a körülmény, hogy fatermelőink a múlt évben tartott faarveréseknél magas tőárakat fizettek objektumaikért, továbbá az is, hogy a fát feldolgozó iparosok most fedezik folyó évi szükségletüket, amit nem tennének akkor, ha belátható időn belül árcsökkenésre volna kilátás. Hozzájárul a helyzet megszilárdulásához az is, hogy az Olaszországgal kötött kereskedelmi szerződés értelmében fűrészárunkat továbbra is vámmentesen szállíthatjuk Olaszországba, amely állam fűrészárunknak jelentékeny mennyiségét fogyasztja, továbbá, hogy az ipari és építkezési tevékenység úgy hazánkban, mint a külföldön is változatlanul élénk, a fafogyasztás állandóan emelkedik, a pénzszüke és a magas bankkamatláb a konjunkturát alig befolyásolta, úgy hogy a helyzet pesszimiztikus megítélésére ok nem volna, ha a fakereskedelem további fejlődése elé mesterséges akadályokat nem gördítenének.

Mert fakereskedelmi forgalmunkra bénító hatással lesz *a helyi és kiviteli tarifák április elsején életbelépő felemelése*. A kereskedelemügyi miniszterium és az érdekeltség között ez ügyben létrejött megállapodás *) értelmében ugyanis a Wien-en és Oderbergen át külföldre menő faszállítmányoknál a díjtétel vagononként és kilométerenként 2 fillérrel, a Fiumén át külföldre menő szállítmányoknál pedig vagononként és kilométerenként 1 fillérrel emeltetik fel. A helyi díjtételeknél a C) osztályba és a II. kivételes díjszabás körébe tartozó fanem minden vagonja után 2—4 korona póttelétet fognak szedni. Ez a tarifaemelés a Wien és Oderberg átmeneti forgalomban 15—24 koronát, a Fiume átmeneti szállítmányoknál pedig 8—12 koronát tesz vagononként.

*) Ez a híradás annyiban téves, hogy az Országos Erdészeti Egyesület képviselője az ebben az ügyben tartott értekezleten a leghatározottabban állást foglalt a díjtételek felemelése ellen.

Szerk.

A tarifaemelés káros hatását az erdőgazdaság is fogja érezni, mert a fatermelőnek a tőár megajánlásánál elsősorban számolnia kell a vasuti díjtételekkel és a felemelt tarifákat az erdőbirtokosra kénytelen áthárítani, hogy testi és szellemi munkájának, a vállalt kockázatnak gyümölcsét is élvezhesse. Miután a fatermelő tudja, hogy a termelendő kész áruért mily árakat érhet el például Németországban, kalkulációjánál tekintettel kell lennie a felemelt tarifákra és azért csak annyival alacsonyabb tőárt fizethet, mint amennyit a régi és a felemelt díjtétel közötti különbség kitesz. A MÁV.-nak a tarifák felemeléséből származó bevételi többlete tehát nagyon is illuzórius, mert amit az állam mint vasuti vállalkozó a tarifák felemelése révén nyer, azt mint a legnagyobb erdőbirtokos, a tőárak csökkenése folytán nagyrészt elveszti, nem is szólva arról, hogy a tarifák felemelése a fakereskedelmi távolsági forgalom és ezzel kapcsolatban az államvasuti bevételek csökkenését fogja eredményezni.

A vagonhiányon kívül a fakereskedelemnek nagy és semmi-vel sem indokolható kárt okoz a kereskedelemügyi miniszternek az iparvasutak ügyében kiadott rendelete, mely szerint a fatermelők 9 kilogrammnál könnyebb iparvasuti sineket többé nem használhatnak.

Az egyes cikkekre áttérve, konstatálható, hogy a termelés az állandóan növekvő szükségletnek alig tud megfelelni, miért is mindennemű áruért rendkívül magas árakat lehet elérni. Széles és ágmentes *puhafa-fűrészáru* iránt a külföld részéről nagy a kereslet, azonban a szükséglet csak nagyon nehezen fedezhető. A helyzet jellemzésére szolgáljon az a tény, hogy amíg a fatermelők azelőtt minden szállitmánynál bizonyos mennyiségű keskeny áru átvételét kikötötték, addig most a ládagyártáshoz használt keskeny és selejtes deszkákat csak a termelők különös jóvoltából és csak hihetetlenül magas áron lehet kapni.

A *puhafa-fűrészáru* jelenlegi árai a következők:

Erdélyi luczfenyő, osztályozatlan: $\frac{2}{4}''$ 4—5'' 128—134 f. 6—12'' 174—180 f. $\frac{3}{4}''$ 4—6'' 132—138 f. 7—12'' 168—174 f. $\frac{4}{4}$ — $\frac{5}{4}''$ 5—7'' 140—148 fill. 8—12'' 162—168 fill. $\frac{6}{4}$ — $\frac{8}{4}''$ 6'' 146—152 f. 9—12'' 172—178 fillér. (A II. osztály körülbelül 20 fillérrel, a III. osztály körülbelül további 20 fillérrel olcsóbb.)

Felsőmagyarországi luczfenyő, osztályozatlan: $\frac{2}{4}''$ 6—11''
 156—166 f. $\frac{3}{4}''$ 5—7'' 126—132 f. 8—11'' 146—154 f. $\frac{4}{4}''$ 5—7''
 126—132 f. 8—11'' 138—144 f. $\frac{5}{4}''$ — $\frac{8}{4}''$ 5—7'' 128—134 f. 8—11''
 140—148 fillér. (A II. oszt. keskeny áru mintegy 12 fillérrel, a széles áru mintegy 18—20 fillérrel olcsóbb.)

Felsőmagyarországi jegenyefenyő, osztályozatlan: $\frac{2}{4}''$ 3—5''
 112—118 f. 6—11'' 138—144 f. $\frac{3}{4}''$ 5—7'' 112—118 f. 6—11''
 130—136 f. $\frac{7}{8}''$ 8—11'' 126—132 f. $\frac{4}{4}''$ 6—7'' 112—116 fill.
 8—11'' 124—128 f. $\frac{5}{4}''$ — $\frac{8}{4}''$ 6—8'' 112—116 f. 9—11'' 124—128
 fillér. 50 mm állványpalló 118—122 f., lécz és zárlecz 118—122 f.

Az árak köblábanként, budapesti paritással értendők, vagyis a termelőhelyen annyival olcsóbbak, mint amennyit a szállítási díj a termelőhelytől Budapestig kitesz.

A keményfa-piaczon emelkedő árak mellett mindennemű cikkben nagy forgalom fejlődött ki.

Kemény fáért jelenleg a következő árakat jegyzik:

Ab rakodó-állomás:

Szlavoniai tölgyhosszfa	135—145
" furnírrönkök	140—155
" boule-ok	145—160
magyar "	115—120
szlav. tölgyfriz, széles	110—120
" " keskeny	105—110
magyar tölgyfriz, széles	105—110
" " keskeny	95—105
szlavoniai tölgyfarönkök I. oszt.	110—120
magyar tölgyfarönkök I. oszt.	70—85
kádárfa, lajstrom szerint (per akó)	4—6
kőrisfarönkök I. oszt.	60—75
" fűrészáru I. oszt.	75—95
jávorfönkök I. oszt.	60—70

Ab Fiume:

Párisi áru I. oszt.	130—140
" " II. "	105—115
hordódonga 1000 drb 36/1 4—6 Monte	650—700

Ab Budapest:

Bükkfaanyag, gőzölt	56—60
bükk-frizek, szélesek	54—58
" " keskenyek	52—56

Ezen árak napról-napra változnak, még pedig emelkedő irányzattal.

TÁRCZA.

Közel az Istenhez.*)

Irta: *Tanos Pál.*

Láthatatlan ólomsúly huz le a földhöz, amelytől szabadulni nem tudok. Leküzdhetetlen vágy vonz föl az ég felé, amelyet pedig elérni nem bírok.

Irigy szemmel nézem a szárnyas madarat, amiért hogy csak ösztöne van neki s az is elégséges, hogy a szárnyai akadálytalanul vigyék oda, ahova én, az ember csak ki nem elégíthető vágyaimmal követhetem: föl a magasságba, föl oda a tiszta levegőbe, ahol nincsenek — emberek.

Miért is mondják hát az embert a teremtés remekének, amikor van nálánál tökéletesebb állat is: olyan, amely repülni is tud és gondolkozni se kénytelen? . . .

Miért, hogy az ember le van kötve a földhöz, amelyről menekülni szeretne? Miért van vágyunk az ég után, ha oda soha el nem juthatunk? Miért van akaratunk, hogy az emberektől szabaduljunk, ha ezt az akaratot élve végrehajtani képesek nem vagyunk? . . .

Törpe ember! Mit kutatod az Isten intézkedéseit? Rendezkedjél be te is a földön csuszók és mászók között . . . Férj meg közöttük, tanulj tőlük, utánozd őket, alkalmazkodj hozzájuk; majd így aztán nem lesz vágyad szárnyak után és nem kívánod meg a tiszta levegőt . . . Mert majd megtalálsz ezen az uton te is az — isteneket . . .

Ha pedig szerencsétlenségedre, erre képtelen vagy, akkor is elégedj meg az elérhetővel. Menj, fáradj föl a magas, a legmagasabb hegyre, s nézz körül ott és vizsgálód látó szemekkel az ormok kopasz szikláit és a körülöttük terjeszkedő szűz erdőket az ő gyönyörűség-teljes rejtelmekkel. Itt kárpótlást lelsz, mert megtalálsz bennük, távol az emberektől, a sóvárgott békét és megnyilatkozik előtted minden lépten-nyomon — az Isten . . .

*

*) Mutatvány Tanos Pálnak „Erdőzugás“ cz. munkájából, mely a „Budapesti Hírlap“ kiadásában jelent meg.

A magas hegység tetején, az eget érő ormokon! Erdők fölött, hegyek között, a mennyországnak küszöbén! . . .

Nyár van. Messzemélyen lent, ahol emberek laknak, nagy hőséget áraszt a nap; tüze égeti a lankadt növényzetet és tikkasztóvá teszi az átfült levegőt. Idefönt még fényesebbek a sugarai, de azért melegíteni itt nem tudnak. Amott a messze távolságban látszó tereken pompázik a dus nyári élet, míg itt nem látok körülöttem mást, csak holt sziklákat és az örökhavat, mely sem megfagyni, sem elolvadni nem bír a nyár folyamán.

De igen, van azért élet itt is. Itt-ott, egyes csoportokban, sok-sok ezernyi mennyiségben mozognak, élnek a hó tetején és örvendenek az ő egynapos életüknek a fényes, fekete, parányi hóatkák.

Vajjon miből lesznek, hogyan és miből élnek ezek a kis állatkák itt a fagyos hónap hideg felületén? És mi a céljuk, mi a rendeltetésük nekik az ő életükkel oly messze távol az állati élet minden más nyilvánulásától?

Ki az, aki ezt biztosan megmondhatná?

Alattam az örökhó legalsó és az örök tenyészet legfelső határai között, a pusztulás, az enyészet sivár, szomorú képét tárja eléem az egymásra tóduló vad kőgörgeteg, amelynek mázsányi darabjait, mintha titánok dobálták volna együvé; pedig csak az idő, a sok-sok százados idő mállasztotta le ezeket is a lassan-lassan enyésző sziklákról.

Mily puszta, kietlen és vigasztalan volna ez a kép, ha nem táplálna ez a holt kőcsuszamlás is életet! De rátelepedtek itt is és még virágokat is nyitnak a zuzmók és a törpe mohák az ő szegény világukkal. S mily jól esik látnunk, hogy a tárcsalapony, a veselapony, a merev fótalj, a rögripacs, hogy fehérленek; a sárga ripacs, a pajzsár, a szakálzuzmó, hogy sárgállanak, élnek és szaporodnak mindenfelé azokon a halott kődarabokon. Élnek, virágoznak, utódokat nemzenek éppen úgy, mint a mindenfelé megtelepült mohák: a fogrojtok, a hipónyok, a vánkosmoha, az aranymoha és a többi, mind — mind. Élnek és éltetnek is sok más, az ő életüktől föltételezett életet. Örökös, a levegővel és vízzel szövetekezett munkájuk eredménye, hogy évszázadok folyamán itt-ott már szétmállott és földdé változott egy-egy gránitkő is, amelynek testében most már gyökerek is bujkálhatnak, szűk táplálékot adva

azoknak a szegény, csuszó-mászó gyalogfenyőknek is, amelyek itt már életet kérnek maguknak és alább-alább mind sűrűbb „erdővel” borítják be a földet.

Szegény törpefenyő! Hogy csuszik-mászik lent a földön! És hogy erőlködik, fa létére, hogy ő is föl a magasba, az ég felé emelhesse föl a fejét és nyujthassa ki a karjait! Hiu erőlködés! Az év kétharmadában a rajta fekvő nehéz hó lenyomja és a mindig hideg légkör nem engedi meg a törekvés sikerét. Ezért szegény eszkimója csak az erdő fáinak a gyalogfenyő.

Talán vigasztalás neki az, hogy csevegő madarak őt is látogatják? . . . Hogy forrás már fakadt az ő tövükből is? . . . Madarak, a csonttörök és a keresztcsőrűek, amelyek mint tarka pillangók lepik el a bokraikat időközönként. Forrás, mely ott helyben, ahol a kövek halmazából kibuggyantja jéghideg vizét tenyérnyi tóvá alakul előbb a számára teremtett parányi medenczében, s csak ennek a virágos peremén át ereszti ki magából az ezüsthangon csörgedező kis ért, amely itt még csak szerényen bujkál a kövek között, a bokrok alatt, míg alább már mind több és több testvérével egyesülve, itt-ott zugó, zajgó vizesésekké, s másut hatalmas, gyakran félelmetes, romboló, de mindig szép patakká válik; s amelyet egyformán ékesítenek a partjain termő rózsák, liliumok és nefelejtsek, a benne uszkáló tarka pisztrángok és a kis kövi halacsák, valamint a fölötte fészkelő és éneklő vizi rigók.

*

A legmagasabb pontról nézem a világot, s innen még azt a részét is szépnek látom, amelytől, ha ott vagyok, mindig csak menekülni kívánok.

Fölöttem és körülöttem, amerre csak ellátok, mindenütt tiszta a mennynek kéksége; nincs egyetlenegy felhőfoszlány az égen semerre és a tündöklő nap sugarai csillogva verődnek vissza a lábaim alatt fekvő hó kristály szemeiről.

De ime, mozdul az Ur varázsvesszője, s szemem láttára terem meg nyomban a bűvös csoda.

Messze tőlem, odalent, ahol a fenyvesek nagy tömege sötétlik, a kiemelkedő csupasz ormok között, szürke köd keletkezett és gyülekezik mind nagyobbodó mennyiségben a sötét erdő koronája fölött. És száll ez a sűrűsödő, sötétedő köd abból a mély katlanból

ki, mind hosszabb és szélesebb területre, mind magasabbra, végtelennek látszó nagy tömegben, felém . . . felém, de mindig mélyen alattam uszva el az erdők régiójába, amelyet végül el is takar előlem egészen.

De ime, nem is köd az már; önnálló testeket öltött vastag felhők kerekedtek belőle, amelyek minduntalan cserélik a színeiket és változtatják alakjaikat. Sebesen mozgó, örült gyorsasággal uszó hegyeknek látszanak immár, amelyek fehér, sárga, szürke, fekete tömegeikkel gomolyognak, kergetődznek s viaskodnak az uralomért, egymást megelőzni, keresztültörni törekedvén. Valóságos háboru tört ki és iszonyatos harc, félelmetes csata folyik közöttük. Ijesztő zugás, morgás, dörgés hallatszik föl onnan hozzám, az én még mindig napsütött égi polczomhoz. Féktelenül nyargal, tombol a kötelékeit széttépett vihar és cikáznak ki belőle a villámok föl az ég felé is, amelynek mintha magam is lakójává lettem volna . . .

Még látom, hogy miként oszlanak a felhő-táborok kétfelé; még látom, hogy az egyik, talán a nagyobbik, föltörekszik a hegynek, egyenesen én felém; még tudom, hogy engedve a hozzám jutott előőrsnek, a rajtam eszeveszetten keresztül nyargaló szélnek és engedve a nyomorult életet féltő ösztönnek, menekültem a csucs másik oldalán nyíló sziklabarlangba; és tudom még, hogy itt hirtelen elsötétedett előttem a világ . . . szemeimre vastag fátyolt vontak a vágatva érkezett felhők . . . a Halál szárnyai suhogtak el fölöttem . . . De hát miért csak fölöttem suhogtak el, miért nem érintettek meg azok a szárnyak? . . . Amikor oly jó lett volna örökre megmaradni abban az eszméletlen állapotban! . . . Amikor oly boldogság lett volna éppen itt aludni végig az örök álmot, senki által soha meg nem találva, az élő világtól végképpen elszakítva, soha el nem olvadó szüz hótakaró alatt! . . .

S mily égi hang volt az, amely fölébresztett? És kinek a rendelkezése volt, amely kényszerített, hogy innen távozzam, hogy lemenjek újra a mennyország küszöbéről az utált profán világba, a végtelen béke helyéről a vég nélkül való békétlenség tanyájára? . . .

És hová lett hát az az égi vihar, hogy most nem látok belőle semmit? Honnan jött? És hová ment? Hiszen csak az imént uralkodott itt mindenek fölött? Avagy már tegnap volt az? . . . Vagy tegnapelőtt? . . . Most újra süt a nap mint akkor. És semmi

nyoma annak a nagy drámának, amely itt lejátszódott. De igen, itt maradt maga a csatatér, telve hullákkal és sebesültekkel. Sir a lélek, ha végig tekint a harcz színhelyén. Sokszázados fákat tépett ki a vihar, itt tömegesen, amott egyenként az anyaföldből; másokat derékon tört kétfelé, míg a legtöbbnek csak a büszke koronájukat tépte le. Dus aratása volt a halálnak, hullák jelzik az utját mindenfelé!

De hát mit vétettek ezek a szerencsétlen áldozatok, hogy a sokszázados, vagy az alig megfogant életet ily halállal kellett fölváltaniók? ... Több levegő, több világosság, több táplálék kellett a szerencsésen megmenekülteknek és helyre volt szüksége sok-sok alig megszületett és még ezután születendő ifju életnek, hogy ezek is századokon át élhessenek.

De ki vezette azt a vihart az ő működésében? És hát az Isten maga is rombolni kénytelen, hogy újat teremthessen? ..

*

Magasan fölöttem áll már a sok ezredévet ért hegycsucs, mely most felhők közé rejtette a fejét. Mögöttem van a zuzmóborított kőgörgeteg, s elhagytam a gyalogfenyők törpe országát is. Elértem a világ remekét, bejutottam az erdőbe.

Az erdő! ...

Ki az, aki nem ismeri? És ki az, aki ismeri?

Ki látja benne a Természet legnagyobb művét? Ki nem látja ott minden nyilvánulásában az Istent?

Van-e beszélőbb hirdetője a látható Természet végtelen hatalmának? Van-e nyilvánvalóbb bizonyága a láthatatlan Isten meg nem érthető mindenhatóságnak és örökös jelenlétének, mint az erdő?

Az erdő, mely a benne lakozó szent erővel megalkotja, fönntartja és újra is megszüli önmagát; amely koronákat rak a hegyekre, ékességet von a völgyekre, s termékenységet biztosít a lapályoknak; amely táplálja az elképzelhetetlenül sok állatot, a legnagyobbakat úgy, mint a nem is látható parányi férgeket, az érző növényeket a faóriásoktól kezdve le a mikroszkópikus fonalkáig az érzéketlen földet, a vizet, a levegőt az ő bámulatos külön világaikkal; s amelyben valóságos életet él még a földben gyökeredző kemény szikla is.

Az erdő, ahol hegy és völgy, sziklák és szakadékok, a kis néma forrás és az ezüsthangu patak, az óriás méretű fák és a kicsike füvek, a félelmetes nagy ragadozók és a kedves apró énekesek, a bogarak és férgek, a kő és a föld, a víz és a jég, a hó és a dér s mindezeknek csodás összhangja és bámulatos kölcsönhatása, mind, mind azt hirdetik és magyarázzák nekünk szünetlen, hogy van, ami ezt a szép világot fönntartja, hogy van, aki ezt a nagy mindenséget igazgatja; és hogy mi büszke emberek mily tehetetlen apró parányok vagyunk azzal a megfoghatatlan nagy hatalommal szemben.

Az erdő, ahol a szivtelen ember is lelket nyer és a romlott sziv is javulni képes, mert minden felekezeti nélkül való magasztos templomban tudja magát, amelyben ott van az Isten szünetlen.

Mily szép lehet ez a világ, amikor az Isten munkájába még nem kontárkodott bele az ember! Amikor még olyan volt, érintetlen, mint ez a szűz erdő!

Egy letűnt évezred könyvének nyitott lapjai azok az óriási fák, amelyek sötét árnyékot borítanak a fejem fölé. Az ismeretlen, a rejtélyes jövő századok most teszik meg előttem az ő legelső lépéseiket abban a kicsike csemetében, amelynek első levélkéi csak az imént bujtak ki az anyaföldet talált magból. Az évtizedek óta korhadó fahullákon állandó tanyát vert magának az enyészeti; de ezeknek a poraiból fakadt a sok új élet is, bizonyítva, hogy semmi sem enyészik el végképpen, semmi sem vész el teljesen, hogy a halálnak a nyomában ott van mindig az újra sarjadó élet is, hogy van — föltámadás . . .

Hallgatom a tomboló viharok zugását és máskor, az alig szálló szellők bűvös hangjait. Magyarázom és megérteni is vélem a lombok titokteljes susogását és a csörgedező kis csermelynek a csevegését. És átérzem azokat az ezerhangú zsolozsmákat, a melyekkel a dalosmadaraknak és a zenélő bogaraknak rengeteg orkresztuma nap-nap után adózik a Teremtőnek.

És túlrad bennem a gyönyör érzete s fölkel lelkemben az áhitat s leborulok a megfoghatatlan, a mindenható, a szent Természetnek végtelen nagysága előtt, amely az erdőben előttem megnyilatkozik. Az erdőn, a magasban elterülő érintetlen szüzességű erdőn, ebben a nagyságos templomban, ahol oltárnak nézhetek minden

fertőtlen helyet, az örökzöld folyondárral befutott sziklát úgy, mint a liliummal szegélyezett kis forrást; s ahol, a fényes napban ragyogó vagy a végtelen csillagseregben tündöklő égboltozat alatt, én is tudok igazán imádkozni, mert itt távol látom magamat az emberekől és közel érzem magamhoz az Istent . . .

VIDÉKI LEVÉL.

Tekintetes Szerkesztő Ur!

A természetben jelentkező bármely csekélynek látszó tüne-
mény kell, hogy az erdész figyelmét felébressze és következteté-
sek levonására ösztönözze, melyek közlését szakunk iránti szere-
tete kötelességévé teszi. Ezen kötelességérzet adja kezembe nekem
is a tollat. A következő sorokban az 1906. évi rendkívüli őszi
időjárásról való elmélkedésemet közlöm és abból következtetése-
ket levonni igyekszem, melyek lehetnek ugyan csalékonyak, de
alaptalanoknak tán még sem mondhatók.

Mindenki tudja, hogy szeptember hó utolsó negyede ország-
szerte váratlanul oly erős lehüléssel köszöntött be, hogy legalább
itt a Dunántul a kisebb pocsolyákat 3—4 milliméter vastagságu
jégréteg borította, mi a következő napon, bár kisebb mérvben,
isméltődött úgy, hogy attól lehetett tartanunk, hogy a még töret-
len tengerik lágyabb csövei megfagynak. De ime, kellemesen
csalódtunk, mert szeptember 24-ikével oly kellemes meleg napok
köszöntöttek be, hogy október első napjaiban kertemben három
orgonafabokor teljes virágdiszt öltött. Igaz, hogy ezen virágzás
bugái nem fejlettek ki oly tökéletességre, mint amilyenek a tavaszi
virágzaskor szemeinket gyönyörködtetik, de a szín és illat tekin-
tetében mi kívánni valót sem hagytak hátra. Az ákáczfákon — ami
ugyan szeptemberben nem tartozik a ritkaságok közé — október
hó elején sok fán szép kifejlett virágfürtök voltak láthatók. Novem-
ber hó folyamán a harangvirág, tavaszi sárga kökörcesin s egyéb
tavaszi és nyári virágokból bokrétát szedtem, sőt a márcziusi
ibolya oly mérvben diszlett egész december hó első napjáig
hogy akárhány legény kalapját diszította ibolyacsokor.

Mindezeknél azonban csodálatosabb, hogy november végén

egyik erdőőröm teljesen kivirított galagonya galyacskával lepette meg; december első napján pedig saját kezemmel törtem egy teljes virágzásban lévő somfabokorról egy-két virágos ágacskát; és egyáltalán a somfabokrok virágbimbói annyira kifejlődtek, hogy félni lehet, hogy ha tulkemény hidegek állanak be, a somfatermés meg fog semmisülni, mi bár nem is lenne országos csapás, de ahol sok a som, mint itt, annak gyümölcse — eltekintve attól, hogy kitűnő izt és pálinkát főznek belőle, sőt cukorba befőtt csemegét is készítenek — az őszi legelő értékét mégis jelentékenyen emeli s ha megsemmisül, ez mégis némi kárt jelent.

Tekintve már most azt, hogy a szeptemberi fagy a fák lombját meg nem támadta és így a levelek asszimiláló, illetve a tápanyagokat érlelő és áthasonító működését meg nem zavarta s tekintve, hogy az ily hosszantartó levélműködés folytán a rügyek s bimbók a rendesnél jobban fejlődhettek és azokban a jövő évre szolgáló tápanyagok nagyobb mérvben gyülemelhettek fel: tán nem tévedek ebbeli következtetésemben, hogy 1907. év tavaszán a fák — ha az esetleg beálló tulszigoru hidegek a kelleténél jobban kifejlett bimbókat el nem fagyasztják, vagy a vidékenként elszaporodott közönséges gyapjas pille (*Phalena bombix dispar*) és egyéb hernyók el nem pusztítják, bő virágdiszt fognak öltetni s ha a tavasz és a nyár is kedvezni fog, nemcsak a gyümölcsfák, de a tölgy és bükkerdők is bő mellékhasználatokat helyeznek kilátásba, sőt ez a hatás a cseresekben még az 1908. évben is érezhetővé válhatik.

Az 1906. évi hosszú ősz — nézetem szerint — az ezen évi növekvést is előnyösen befolyásolta.

Ad vocem: *Phalena bombix dispar* megemlítem még, hogy az Eszterházy herczeg tulajdonát képező, általam kezelt bérnök-ségi tamási üzemosztályba ez a lepke a szomszédos paari üzemosztályból, ahol a múlt évben pusztítására mi sem történt, nyugat-keleti irányban oly nagy mérvben hatolt át, hogy — főleg a nyiladékok és az utak szélein — egy-egy törzsön 20—40 petefészkek olvasható, de az állabok belsejében is elég bőven található, különösen a cser- és tölgyfákon.

Ezen veszedelem továbbterjedésének meggátlására nem marad

egyéb hátra, mint a petefészkeknek — amennyire csak elérhetőek — február hó közepén, napszámosokkal való lekapartatása és elégetése, mihez Hirsch és Löwensohn bérlő urak a költségeket készséggel megajánlották. Így reményelem, hogy a hernyórágást legalább a lehető legkisebb mérvre korlátozhatom.

Miklósvár (Tolna-Tamási), 1907 január 9.

Szaktársi üdvözlettel:

Kabina János

nyug. m. kir. erdőmester.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK.

FELHIVÁS

a tavaszi erdészeti államvizsga tárgyában.

A folyó év tavaszán erdészeti államvizsgát tenni szándékozók felhivatnak, hogy az ehhez szükséges engedélyért benyújtandó kérvényeiket kellően felszerelve legkésőbb folyó évi február hó végéig az erdészeti államvizsgáló bizottság elnökének czimére (Budapest, V., Zoltán-utca 16. szám) bérmentve küldjék be.

Budapest, 1907. évi január hó 5-én.

Horváth Sándor

miniszteri tanácsos, a bizottság elnöke.

KÜLÖNFÉLÉK.

Személyi hir. *Fuchs Frigyes*, gróf Majláth György tyerchovai uradalmának főerdésze, 50 éves zajtalan de szorgalmas és eredménydus működése után; a megérdemlett nyugalomba vonult. Az erdészeti szolgálattól visszavonuló szaktárs, mint erdő-, vad- és haltenyésztő kiváló érdemeket szerzett magának s működési körében barátságával s rendkívüli vendégszeretetével nemcsak a környék, hanem az ott sűrűn megforduló turistaközönség osztatlan tiszteletét, szeretetét és háláját vivta ki magának. *H. I.*

Nyilatkozat. „Az 1898. évi XIX. t.-cz. második czimében foglalt rendelkezések mikénti végrehajtásáról Sopron vármegyében“

czimű közleményemben, mely az „Erdészeti Lapok“ 1906. évi XII. füzetében jelent meg, az erdőgazdasági ügyviteli szabályzatok életbeléptetésénél követett eljárást, az ide vonatkozó adatokkal együtt, közvetlen tapasztalataim alapján, tárgyilagosan ismertettem.

A „Magyar Erdész“ f. évi 20. számában ezt a közleményemet Sólyom Andor, aki — saját állítása szerint — Sopronban nem volt, kritika tárgyává tette.

Felmentettnek érzem magamat az alól, hogy ezzel a cikkel bővebben foglalkozzam, mert:

1. az a helyi viszonyok kellő ismerete nélkül iratott,
2. álnév alatt tétetett közzé és végre,
3. mert szerzőjét a személyeskedés terére követni nincs szándékomban.

Budapest, 1907 január 23.

Ratkovszky Károly.

Kérelem az Erdészeti Lapok t. olvasóihoz. Alulirott titkári hivatal tisztelettel kéri az Erdészeti Lapok t. olvasóit, hogy vele *azon helyiérdekű vasuti vonalakat közölni sziveskedjenek, amelyeknek megépítése a hazai erdőgazdaság érdekében álló volna*, tehát amelyek nagyobb erdőket tárnának fel, avagy az utirányt valamely jelentékenyebb fafogyasztó helyhez megrövidítenék. Kérjük egyben szives megjelölését a vasutvonal mentén elterülő nagyobb erdőbirtokoknak s ha lehet hozzávetőleg az évenként szállításra kerülő faanyagának is.

Egyben tisztelettel kérjük, hogy velünk közölni sziveskedjék, hogy mely vállalat vagy cég által állíttatnak elő hazánkban (magyar anyagból és magyar munkások által) *a fa döntésénél, közelítésénél, számozásánál, jelzésénél, mérésénél stb. használt eszközök* (számozó korongok, jelzőkalapácsok, átlalók, fejszék, gajmók, talpfakapcsok stb. stb.)? Gyárilag, tehát készletre készülnek-e ezek, vagy csupán külön megrendelésre? és a gyakorlatban beváltak-e ezek a magyar gyártmányu eszközök?

Az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatala.

Erdősítési jutalmak kiosztása. A földmivelésügyi miniszter december hóban ítélte oda azokat az állami jutalmakat, melyeket a kopár, vizmosásos és futóhomok területeken 1901. évben létesített közgazdasági jelentőséggel bíró erdősítésekre, öt évvel ezelőtt kítűzött. A kítűzött hat nagy és tizenkét elismerő jutalomra

(össz.: 9000 korona értékben) eredetileg 24 birtokos pályázott, időközben egy birtokos erdősitési elbírálását a jövő évre kérte, két birtokos pedig a versenyből kizárattott, mert a létesített erdősitések a pályázati feltételeknek nem feleltek meg.

A pályázó többi 21 birtokosnak, összesen 674.50 kat. holdra terjedő erdősitési az ősszel a helyszínen felülvizsgáltatván, a földmívelésügyi miniszter a bíráló-bizottság javaslata alapján a két 1000 koronás nagy jutalom közül az elsőt a brassóvármegyei Hosszufalu községnek 91.09 kat. holdon, a másodikat a beszterczenaszódvármegyei Magura községnek 66 kat. holdon teljesített erdősitésért ítélte oda. A két 800 koronás jutalom közül az elsőt a brassóvármegyei Barczarozsnyó község 41.6 kat. holdon, a másodikat a háromszékvármegyei Kovászna község 33 kat. holdon létesített erdősitésért nyerte el.

A két 600 koronás nagy jutalom közül a miniszter az elsőt a nyitra vármegyei Verbó község volt urbéreseinek 40 kat. holdon, a másodikat a kisküküllő vármegyei Keszler község volt urbéreseinek 70 kat. holdon teljesített erdősitésért adta ki.

Elismerő jutalomképpen három 500, három 400 és kettő 200 koronás jutalom osztott ki, míg egy 200 koronás elismerő jutalmat a miniszter nem osztott ki arra való tekintettel, hogy a pályázó nagyobb birtokosok pénzjutalomra rászorulva nincsenek s más, erre érdemes pályázó nem akadt.

Az elismerő jutalmakért versenyző birtokosok közül 500 koronás jutalmat kaptak: Kézdiszárzapatak földbirtokos közönsége 25, a nagyküküllőmegyei Almakerék község 36.88 s a háromszékvármegyei Köpecz község volt kétág katonasága 36 kat. hold erdősitésért.

A 400 koronás elismerő jutalmakat dr. Issekutz Győző a kisküküllő vármegyei Erzsébetváros község határában 43, a zala vármegyei Sáska község volt urbéresei 10 és a nyitra vármegyei Sasvár község volt urbéresei 30 kat. holdon létesített erdősitéssel nyerték el.

A 300 koronás elismerő jutalmakat Wagner Ágoston a heves vármegyei Mátramindszent község területén 15, Thuránszky Zoltán a szepes vármegyei Lándsásfalú község területén 10.52 és Visnyi

Emilné, szül. Scholtz Celesztin a hontvármegyei Udvarnok község területén 10 kat. holdon teljesített erdősítésért kapta meg.

A 200 koronás elismerő jutalmakat Spitz Nándor a trencsénvármegyei Gyurgyove község területén 10·15 kat. és dr. Halassy Kálmán a Hontvarsány községben 14 kat. holdon létesített erdősítéssel nyerték el; a harmadik 200 koronás elismerő jutalom mint már említve volt, ez alkalommal nem volt kiadható.

A versenyben felsoroltakon kívül részt vett nagyobb birtokos közül, névszerint gróf Esterházy Miklós Móricz uradalmának a győrvármegyei Gönyő község határában 44·67, Schreiber József örökösei uradalmának trencsénvármegye Kvassó, Lissza és Zuhák községek határában 31·99, végül lovag Hahn Samu uradalma a trencsénvármegyei Vranye község területén 5·50 kat. holdon létesített erdősítésekért a miniszter elismerését és köszönetét nyilvánította: azokat az alkalmazottakat pedig, kik a versenyre bocsátott erdősítések létesítésénél vagy gondozásánál érdemeket szereztek megfelelő pénzjutalmakkal tüntette ki, nevezetesen:

Schaller Józsefet, lovag Hahn Samu urad. erdőfelügyelőjét és Holfeld Henriket, gróf Esterházy Miklós Móricz erdőmesterét egyenkint 250, Klose Emilt a Schreiber József örökösei urad. főerdészét 200, s ugyanazon uradalom körerdészét, Müller Alajost 140, Kaltenstein Edét, Thuránszky Zoltán urad. ispánját, valamint Zsigmond Miklóst dr. Issekutz Győző urad. ispánját egyenkint 150, Komsa György m. kir. főerdőőrt 120, továbbá Ovecska Ferenczet a sasvári volt urbéresek elnökét s Flocka Jánost a keszléri volt urbéresek elnökét egyenkint 100, továbbá Luczay Mihály, Lakatos István, Tamás Lajos, Gertner János, Farkas Lajos, Gyöngyössy József kerületi erdőőrököt s Gergely János városi erdőőrt egyenkint 100, ezenkívül Steiner Gyula volt urb. közbirtokossági, Kraft András és Marcell János községi és Vass János urad. erdőőrököt egyenkint 80, továbbá Kulanszky Mihály urbéri erdőgazdát 80, Kis József urad. erdőszolgát 60, Gyulai Ferencz községi erdőszolgát 60, végül Oberländer Sándor volt kasznárt és Krajnyák Mihály volt erdőszolgát, kik az Elischer Mihály abaujszolnoki birtokos által létesített, de időközben gazdát cserélt s ezért a versenyből kimaradt erdősítések elvégzésénél annak idején buzgón közreműködtek 100, illetőleg 60 koronát.

A miniszter továbbá az illető vármegyék főispánjai útján a közhasznú erdőültetések foganatosítása terén több éven át kifejtett hasznos tevékenységükért és az állami erdészeti tisztviselők buzgó támogatásáért teljes elismerését nyilvánította:

Dr. Semsey Aladárnak, a hétfalusi járás főszolgabirójának, továbbá Lukács Károly Hosszufalu, Pfaff Mihály Barczarozsnyó, Deák Dénes Kovászna község jegyzőjének, valamint Bián Ödön bükkösi körjegyzőnek, végül Busch Jánosnak, Rozsnyó község birójának s Kugel Sámuelnek a verbói volt urbéresek elnökének.

A létesített erdőültetések egyes birtokosok anyagi erejét meghaladó költségeket igényeltek, ezeknek a költségeknek részben való megtérítése céljából a miniszter az odaitélt jutalomdíjakon felül Verbó község volt urbéreseinek, Keszler község volt urbéreseinek, Kézdiszarazpatak község földbirtokos közönségének, Köpecz község volt kétág katonaságnak, Almakerék községnek és Sasvár község volt urbéreseinek egyenkint 200 korona segélyt is adományozott.

A magántisztviselők nyugdíjügye. Az Erdészeti Lapok m. é. VII. füzetében foglalkoztunk ezzel a fontos kérdéssel és ismertettük az osztrák törvényhozás erre vonatkozó legújabb termékét. Ezt a törvényt ismertette *Máday Izidor* ny. miniszteri tanácsos a Pesti Napló f. é. 3. számában és ehhez az ismertetéshez a következő, bennünket közelről érdeklő fejtegetéseket fűzi.

Midőn tudomást nyertem arról, hogy a magánhivatalnokok biztosításáról szóló törvényjavaslatot, mely már 1901 május 21 óta foglalkoztatta Ausztria törvényhozó testületét, most végre mindkét ház elfogadta, az ügy iránt való érdeklődésből érintkezésbe léptem az osztrák gazdatisztek központi egyesületével és onnan azt az értesítést kaptam, hogy a földbirtokosok és gazdatisztek körében mozgalom indult azzal a célzattal, hogy nem várják be a törvény életbeléptetésére az átmeneti intézkedések szerint kitűzött két évi határidőt, hanem a törvény 64. szakaszának értelmében önálló nyugdíjintézetet alakítanak. Így áll a magánhivatalnokok, első sorban pedig a gazdatisztek biztosításának ügye Ausztriában.

Nálunk pedig úgy áll a dolog, hogy mind a kereskedelmi és ipari alkalmazottak (a nálunk szokásos elnevezés szerint:

magánhivatalnokok), mind pedig a gazdatisztek és erdészek *kizárólag saját erejükből* igyekeznek olyan intézményeket létesíteni, illetőleg fenntartani, melyek tagjaiknak egykori ellátását volnának hivatva biztosítani. Ezek a magán uton létrejött társulatok az érdekelteknek csak egy töredékét foglalják magukban és így rendeltetésüknek teljességgel meg nem felelhetnek. Ahol állandó fizetési kötelezettség önkéntes elvállalásáról van szó, ott éppen azok nem jelentkeznek, akiket a humanizmus és a helyes szociális elvek értelmében első sorban kellene támogatni, t. i. a gyengék. Ez a nézet vezérelt engem a gazdatisztekről szóló 1900. XXVII-ik törvénycikk létrejöttét megelőző tárgyalások alkalmával is, midőn javaslatomban a gazdatisztek kötelező nyugdíjbiztosítását és a tehernek a gazdatisztek és földbirtokosok közt való megosztását terveztem. Hogy ez az eszme a terhekkal amugy is sujtott gazdaközönség körében nem talált volna kedvező visszhangra, azt bizonyítgatni felesleges, és ha Darányi Ignác, ki mint földművelési miniszter oly sok esetben tudott érvényt szerezni emberbaráti törekvéseinek, a kötelező nyugdíjbiztosítást nem foglalta bele a törvényjavaslat keretébe, ennek indoka csakis az az alapos aggodalom lehetett, hogy az említett intézkedés bevétele a gazdatisztek viszonyainak javítására tervezett törvény létrejöttét általában kockáztatta volna, holott az a gazdasági karra nézve oly nagybecsű határozatokat foglalt magában, hogy a törvény a kötelező nyugdíjbiztosítás nélkül is jelentékeny vívmány értékével bír.

Ha már most felbuzdulva a szövetséges állam példáján, azt keressük, hogy milyenek ma az esélyek arra nézve, hogy gazdatisztejünk és erdészeink sorsa egy őket és a földbirtokosokat egyaránt terhelő kötelező biztosítás útján javíttassék, akkor be kell ismernünk, hogy a gazdák anyagi helyzete manapság sem olyan, hogy újabb terheket könnyen vállalhatnának. Be kell ismernünk azonban azt a kétségtelen tényt is, hogy a gazdasági kar anyagi helyzete általában az utóbbi években folyton kedvezőtlenebbé vált és hogy a társadalmi réteg, mely nemcsak gazdasági, de nemzeti politikai tekintetben is az országban fontos tényező volt, jelentőségében veszített. Mivel pedig amugy is fogyatékos középosztályunkat nemhogy gyengíteni, hanem ellenkezőleg lehetőleg erősíteni nemzeti politikánk egyik elsőrendű feladatának tartom, nem nézhetjük

tétlenül a gazdatiszti osztály hanyatlását. Kedvező esélynek tudandó be tehát, ha ez a meggyőződés az illetékes körökben is gyökeret ver.

De a legkedvezőbb esély arra nézve, hogy nemcsak a gazdasztek és erdészek, hanem minden más magánhivatalnok szociális érdekei most már érvényesüljenek és az állam, illetőleg a kormány által felkaroltassanak, abban van, hogy a társadalom minden rétegére kiterjedő, de kivált a gyengébbek támogatását biztosító szociális szellemű törvények alkotására irányuló törekvések az újabb időben mind hatalmasabban nyilvánulnak, gyakran annak a bölcs belátásnak nyomása alatt, melyet a „*prévoir c'est gouverner*“ mondás oly találóan jellemez.

De magyar magánhivatalnokaink javára még az az esély is kínálkozik, hogy midőn Ausztria példájára, mint követésre méltóra utalnak nemcsak saját existenciájuk érdekeit tartják szem előtt, hanem az egész ország érdekének szempontjából mérlegelendő ügy rendezését hangoztatják. Mert nagyon is ismeretes és nagyon is sajnálatos körülmény az, hogy iparilag és kereskedelmileg képzett magánhivatalnokaink közül sokan, és éppen nem a gyengébben minősítettek, Ausztriában keresnek és találnak alkalmazást. Ha már most a velünk kereskedelem és ipar tekintetében oly nagy fölényvel versenyző Ausztriában a talajhoz nem kötött kereskedelmi és ipari magánhivatalnokok anyagi állása a fent ismertetett nagyjelentőségű törvénnyel biztosítva lesz, a kereskedelmi és ipari tehetségek valóságos tömeges kivándorlására nyílnék kilátás, ha ennek a fejlődésben lévő iparunkra és kereskedelmünkre káros kihatásnak egy megfelelő országos intézkedéssel gátat nem vetünk.

Fejtegetéseimből azt következtetem, hogy ha gazdasztszjeink és erdészeink, kereskedelmi és ipari hivatalnokaink egyértelműleg teszik meg kezdeményező lépéseiket és anyagi érdekeik rendezése céljából egy az osztrák törvényhez szellemben hasonló törvényes intézkedés alkotását szorgalmazzák, kellő kitartás mellett a siker biztosra vehető.

A zborói volt Rákóczi birtok az állam tulajdonában.
Darányi földmívelésügyi miniszter 1,200.000 koronáért megvásárolta Clary és Aldringen Szigfrid gróf brüsszeli követtől a mintegy 5152 kat. hold kiterjedésű zborói uradalmat összes gazdasági és

egyéb fölszerelésével együtt, melyekhez II. Rákóczi Ferenc egykori kastélya is tartozik.

A megvett uradalom nagyobb része erdőbirtok s megvételét közgazdasági és kincstári erdészeti szempontokon kívül az a körülmény is előnyössé tette a kincstárra nézve, hogy ily módon a miniszter támpontot szerez a Sáros megye makoviczai járásában megindított hegyvidéki segélyezési akciónak. A megvett erdőbirtok zöme egyrészt okszerű erdőgazdasági okokból, másrészt pedig az utóbb említett szempontra való tekintettel kincstári kezelésben marad. Ugyancsak az államkincstár fogja gondozni a Rákóczi-kastélyt és kápolnát. A gazdasági épületek és a hozzájuk tartozó belsőség pedig valamely gazdasági, esetleg kulturális intézmény céljaira fognak szolgálni.

A mintegy 1415 kat. holdat kitevő mezőgazdasági birtokkal az a terve a miniszternek, hogy hosszabb lejáratu bérlet után esetleg örökáron értékesíti az uradalom körül elfekvő 10 község kisgazdái javára, akik eddig többnyire éppen a földhiány miatt vándoroltak ki Amerikába. Ez a megoldás előreláthatólag jelentékeny mértékben csökkenteni fogja ottan a jelenleg nagy mértékű amerikai kivándorlást.

Erdészeti előadás gazdasági téli tanfolyamon. A kecskeméti Gazd. Egyesület téli tanfolyamában m. hó 20-án Selymessy Ferencz m. kir. főerdész előadást tartott a homoki erdők telepítéséről, kezeléséről, kihasználásáról és felújításáról. Az egyesület helyiségében szép számmal egybegyűlt gazdaközönség mindvégig feszült figyelemmel kísérte az eddig még nem hallott érdekes előadást, melynek folyamán Selymessy főerdész először is rámutatott annak szükséges és üdvös voltára, hogy a mezőgazdák és szőlőbirtokosok földbirtokuknak legalább $\frac{1}{10}$ -ed részén helyesen és jól kezelt erdőt tartsanak fenn. Ezután a talaj megművelésétől kezdve, végig magyarázta a homokon előnyösen telepíthető fanemek ültetésénél, a telepített fatelep ápolásánál, gyéritésénél, nyesésénél és kihasználásánál követendő eljárást és felhívta a gazdaközönség figyelmét ezen műveletek némelyikénél a Duna-Tisza közén divó helytelen szokásokra és rámutatott azoknak káros következményeire. Az egy és fél órán tartó tanulságos előadásból gazdaközönségünk meggyőződhetett arról, hogy belterjes gazdaságnál az erdőt figyelmen

kívül hagyni nem szabad, mert ha a faárak az eddigi arányban növekednek, ma-holnap az alföldi gazdaságnak az erdő lesz legjobban jövedelmező része. 27-én Selymessy főerdész a madárvédelemről tartott előadást.

Felső erdészeti tanintézet Indiában. Megemlékeztünk már arról, hogy az indiai kormány elhatározta, hogy a dehra-duni alsóbb foku erdészeti iskola „Imperial Forest Research Institute & College“ czimmal felsőbbfoku erdészeti iskolává alakíttassék át. Erre vonatkozólag most a calcutti cs. és kir. főkonzul jelentéséből a következőkről értesülünk:

A meglévő tantestület egy gyakorlati erdőgazdával (Forstexperte), egy erdőmérnökkel, egy botanikussal, egy zoologussal, egy erdészeti vegyészszel és egy fakereskedővel (Forest-Economist) szaporíttatik.

A „Forest-Economist“-nak tapasztalt kereskedőnek kell lennie, akinek az lesz a feladata, hogy kikutassa az erdei termények kereskedelmi értékesítésének legjobb utjait s aki mintegy közvetítő az erdőkezelőség és az érdekelt kereskedői körök között.

Az indiai kormánynak ez, az erdészeti szakoktatásra nézve általában véve nagyon fontos intézkedése azzal van indokolva, hogy az eddig alkalmazásban volt s többnyire a londoni „Cooper-Hill College“-ből kikerült alsóbbbrangu erdészeti személyzet nem felelt meg a jogosan támasztható igényeknek, mert egyrészt az indiai különleges viszonyokat nem ismerte, másrészt, mert a csekély javadalmazás és rossz előmenetel miatt ezekre az állásokra megfelelő minőségű személyzet nem is volt elegendő számban kapható. A főiskola célja tehát, hogy ezentul jól iskolázott és az indiai viszonyok közt nevelt személyzet legyen az erdőkezelőségek rendelkezésére bocsátható, amely személyzet az erdőgazdaságot a a kor színvonalán álló tudomány alapján fektetve, a követelményeknek megfelelőbb sikerrel tudja intézni.

Magyarország vadlelővése az 1905-ik évben. Hasznos vad: szarvas 6830, dámvad 1589, őz 13.331, zerge 108, moufflon 70, vaddisznó 3947, mezei nyul 792.611, üregi nyul 46.865, siketfajd 1784, nyirfajd 66, császármadár 4194, fácán 115.249, fogoly 575.662, fűrj 94.600, vadlud s vadvakcsa 14159, erdei szalonka 19.962, mocsári szalonka 7238 db stb.

Kártékony vad: medve 108, borz 1882, vidra 641, hiuz 54, farkas 263, vadmacska 1702, róka 22.302, nyest 2745, görény 9273, menyét 14.566, sas és keselyű 6115, sólyom, kánya, ölyv, vércse 57.923, bagoly 10.921 db stb.

Vasuti Universum czimen gróf Kreith Béla új vasuti utmutatót ad ki, mely minden hó elsején jelenik meg. Az utmutató vonalankint tárgyalja az egyes állomásokat és azok környékét, kiterjeszkedve az egyes helyek földrajzi, történelmi, közigazgatási, gazdasági, ipari és kereskedelmi stb. tekintetben való leírására, közli a község és az állomás közötti távolságot, a vendéglőket, van-e kocsí az állomáson, a lakosok számát, a templomokat, iskolákat, társulatokat, hivatalokat, az illető község vadászbérlőinek nevét, a vadállományt, a művelési ágak szerinti eloszlást, a 100 holdnál nagyobb birtokok tulajdonosait, a föld árát stb.

Az érdekes és pártolásra méltó vállalatnak első füzeté a Budapest—Wien közötti vonalra terjed ki (Marcheggen át). Előfizetési ár egy hóra 1 K, kötve 2 K.

Halálozás. Ifj. *Seide* Róbert urad. főerdész (Kiszucza-Ujhely, Trencsénm.) m. hó 14-én 36 éves korában elhunyt. Béke hamvaira! — Amint lapunk zártakor megilletődéssel értesülünk, *Reinfuss Félix*, a jászóvári premontrei kanonokrend erdőmestere, az Országos Erdészeti Egyesület igazgató-választmányának hosszú éveken át buzgó tagja, m. hó 26-án, életének 61. évében, hosszas szenvedés után elhunyt. Az Országos Erdészeti Egyesület koszorút küldött az elhunyt sirjára, kinek életrajzi adatait a legközelebbi számban közöljük. Béke hamvaira!

VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK AZ ERDÉSZETI SZOLGÁLAT KÖRÉBŐL.

A m. kir. földmivelésügyi miniszter *Véssei Mihály* m. kir. erdészjelölt-tanársegédet a görögényszentimrei m. kir. erdőéri szakiskolától a liptóújvári m. kir. erdőéri szakiskolához helyezte át és a görögényszentimrei m. kir. erdőéri szakiskolához a bustyaházai m. kir. erdőhivatal kerületéből *Rónai György* m. kir. erdészjelöltet rendelte ki szolgálatfételre.

ERDÉSZETI RENDELETEK TÁRA

Valamennyi gazdasági egyesületnek és az Országos Erdészeti Egyesületnek.

10850/1906. VII. B—I eln. sz. földmiv. min. — A vámtarifális felvilágosítások megadásánál követendő eljárás tárgyában a m. kir. pénzügyminiszter ur folyó évi december hó 11-én 87295. szám alatt a m. kir. fővámigazgatóhoz, valamennyi m. kir. pénzügyigazgatósághoz és vámhivatalhoz a mellékelt körrendeletet intézte, amelyet tudomásvétel és az érdekelt gazdasági körökkel való közlés végett Czimednek idecsatoltan megküldök.

Budapest, 1906 december 29-én.

A miniszter megbízásából:
Ottlik Iván s. k.
 miniszteri tanácsos.

Vámtarifális felvilágosítások megadásánál követendő eljárás tárgyában 1906. évi 87295. szám p. ü. min.

(Körrendelet a m. kir. fővámigazgatóhoz, valamennyi m. kir. pénzügyigazgató-sághoz és vámhivatalhoz.)

A vámtarifális felvilágosítások megadásánál követendő eljárás tárgyában egyetértőleg a kereskedelemügyi és földmivelésügyi m. kir. miniszter urakkal, valamint az érdekelt osztrák cs. kir. miniszteriumokkal a következőket rendelem:

I. Kötelező joghatálylyal bíró vámtarifális felvilágosítások megadásánál követendő eljárás.

1. §. Az áruknak vámtarifális kezelését és a gyöngysulyhatározmányok alkalmazását illetőleg kérdés intézhető:

a) közvetlenül a m. kir. pénzügyminiszteriumhoz, vagy a m. kir. kereskedelemügyi vagy m. kir. földmivelésügyi miniszteriumhoz;

b) vámhivatalok útján a m. kir. fővámigazgató közvetítésével, a m. kir. pénzügyminiszteriumhoz;

c) mezőgazdasági és erdészeti testületek útján a m. kir. földmivelésügyi miniszteriumhoz;

d) kereskedelmi, nagy- vagy kisipari testületek útján a m. kir. kereskedelemügyi miniszteriumhoz;

A nevezett miniszteriumok az ily kérdésekre a vámügyi tanács meghallgatása után vagy pedig, ha a fennforgóval azonos eset már megelőzőleg oly döntés tárgyát képezte, amelynél a vámügyi tanács is közreműködött, ezen döntés alapján, a választ általánosan kötelező joghatálylyal megadják és pedig a m. kir. pénzügyminiszterium és a m. kir. kereskedelemügyi miniszterium kölcsönös egyetértéssel a mezőgazdasági és erdészeti ügyekben a földmivelésügyi m. kir. miniszteriummal is egyetértve, a m. kir. földmivelésügyi miniszterium pedig egyetértőleg a m. kir. pénzügyi és kereskedelemügyi miniszteriumokkal.

2. §. A beadványi bélyeggel ellátandó kérvényekben felmentendő:

a) minden az áru származására, készítésére, összetételére és rendeltetésére vonatkozó oly adat, amely a tarifálásra befolyással van;

b) vajjon az árut a kérdő fél már egy ízben valamely m. kir. vagy cs. kir. osztrák vámhivatalnál vámkezelte-e, és igenlő esetben mily tarifátétel alkalmaztatott;

c) vajjon hasonló kérdést az illetékes cs. kir. osztrák miniszteriumok egyikéhez már intézett-e és mily választ kapott;

d) hogy a fél bizonyos vámhivataloknak a nyert felvilágosításnak megfelelő utasítását kívánja-e, különösen igényt tart-e cs. kir. osztrák vámhivatalok értesítésére is;

e) a beadványhoz legalább öt darab, a fél által azonosítandó áruminta vagy áruábra csatolandó.

A minták alakja és nagysága akképpen választandó, hogy azoknak netalán szükséges megvizsgálását megbízható módon lehessen megejteni. Ha a fél bizonyos meghatározott vámhivataloknak utasítását kifejezetten kívánja, az esetben árumintákat, illetve ábrákat az utasítandó vámhivatalok számának megfelelő számban tartozik azonfelül a felvilágosítást nyújtó hatóságnak bemutatni, mely minták, illetve ábrák a fél magánpecsétjével azonosítandók.

f) A fél beadványában arra nézve is kifejezetten nyilatkozni tartozik, hogy a netalán szükséges megvizsgálásokkal, valamint a minták szállításával egybekötött költségek feltétlen, vagy pedig csak bizonyos maximális összegig leendő viselésére kötelezi-e magát;

g) a fentiek értelmében hiányosan felszerelt beadványok a félnek kiegészítés végett visszaadatnak és amennyiben azoknak kiegészítése nem a megkívánt módon eszközöltetnék, a válasz megadása megtagadtatik.

Az f) alatt említett költségek fedezetére ismeretlen felektől, különösen külföldiektől megfelelő biztosíték fog követeltetni.

3. §. A válasz a legrövidebb idő alatt megadatik. Amennyiben azt hat héten belül megadni nem lehetne, a fél ezen határidő lejártával az ügy állásáról értesítést kap.

A fél kérdésére adott válasz azokkal a vámhivatalokkal, amelyeknek utasítását fél kifejezetten kérte, feltétlenül és pedig a félnek adott kézbesítésével egyidejűleg azonossági jelekkel ellátott minták, illetve ábrák leadása mellett közöltetni fog.

A vámhivatalokat a magyar királyi pénzügyminiszterium utasítja.

Az adott válasz azon vámhivatalokra nézve, amelyekkel az akár a fél kívánságára, akár hivatalból közöltetett, mindaddig kötelező, amíg azt az érdekelt miniszteriumoknak későbbi döntése meg nem változtatja.

A felvilágosítás utólagos döntés által történt megváltoztatásának azonban a felvilágosítás értelmében utasított vámhivatal által már előzőleg eszközölt vámkezelésekre visszaható ereje nincsen.

Az 1. §. értelmében illetékes miniszteriumoktól nyert, általánosan kötelező joghatálylyal bíró válasz alapján eszközölt vámkezelések esetén mindazonáltal a hiányzó vámilleték a határvám-szabályok 228. §-a alapján téves tarifális czimén előírható, esetleg valótlan bevallás miatt a további eljárás is megindítható, ha az adott válasz a fél által szolgáltatott tudva valótlan adatokon alapszik.

Az érdekelt miniszteriumok a felvilágosítás alapjául szolgáló tarifálást, ha az valamely későbbi döntés által változást is szenvedett volna, továbbra is érvényben fogják tartani, amennyiben beigazoltatik, hogy a behozatal oly kötések alapján történt, amelyek még a felvilágosítás megváltoztatása előtt jóhiszeműleg jöttek létre, ha nem törvényhozási intézkedésen alapuló módosítás forog szóban.

Azon az alapon, hogy valamely felvilágosítás utólagos döntés által alacsonyabb vámtétel alkalmazása értelmében módosított, a félnek csak az esetben van igénye vámvisszatérítésre, ha a nyert

felvilágosítás alapján benyújtott bevallását a felszólamlási jog fenntartásával tette meg.

A már adott felvilágosításoknak azon módosításai, amelyek a „Pénzügyi Közlöny“-ben közzé nem tételnek, a felvilágosítás megadásától számítandó egy éven belül úgy a kérdő felekkel, valamint mindazokkal a vámhivatalokkal közöltetni fognak, amelyek az eredeti felvilágosításról értesítést nyertek. Ezen határidő lejártával ez csak a felek kérdésére fog történni.

5. §. Az adott vámtarifális felvilágosításokról a m. kir. kereskedelemügyi miniszterium folytatólagosan számozott jegyzéket vezet.

II. Kötelező joghatálylyal nem bíró vámtarifális felvilágosítások megadása.

6. §. A fenti határozatok a m. kir. fővámigazgatónak azt a jogát, hogy feleknek vagy vámhivataloknak kérdéseire a felekkel szemben kötelező joghatálylyal nem bíró felvilágosításokat adhat, nem érintik.

7. §. Jelen rendelet 1907. év január 1-vel lép életbe.

Budapest, 1906. évi december 11-én.

Popovics s. k.
államtitkár.

Az „Erdészeti Lapok“ 1907. évi III. füzetének HIRDETÉSEI.

Az ERDÉSZETI LAPOK mellett mérsékelt közlési díjért
a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Dijszabályzat. Egész oldal 32 K, féloldal 16 K, negyedoldal 8 K, nyolczad-
oldal 4 K. Sorok szerint: Az első negyven (40) sorért soronkint nyolczvan (80)
fillér, az erre következő husz (20) sorért, illetőleg a 41 egész 60-ik sorig soron-
kint hatvan (60) fillér, míg a 60-ik soron felül következő minden sorért egyen-
kint negyven (40) fillér számittatik. Legalább háromszori és ennél többszöri
beiktatásnál megfelelő engedmény. Egy oldalt meghaladó hirdetéseknel ismételt
megjelenés esetén is csak az első oldal után nyújtunk engedményt.

Táblázatok, nyomdai szabály szerint, kétszeres árral számittatnak.

Külön mellékletek 25 gramm sulyig 70 koronáért, azontul 25 grammon-
kint 25 koronával magasabb árért mellékeltetnek.

Eredményért szavatolva. Eredményért szavatolva

A jelenkor legujabb és legeredményesebb sikere.

Törvényesen védve. **„HEVEAX“** Törvényesen védve.

vizhatlan bőrkenőcs, a jelenkor egyedüli szere, melylyel ké-
resnek vagyunk a bőrt szavatolva vízáthatlanná tenni. Nélkü-
lözhetetlen vadászok, erdészek, turisták, katonák és minden-
kire nézve, a kinek szolgálatát nyáron mocsaras, vizes terepen,
téli hóban kell teljesítenie. Egy 1 léhdoboz ára ecsettel 3 K,
10 doboz 20 K, 3 K 50 f. előleges beküldése után a monarchia
bármely postaállomására bérmentve küld egy dobozt ecsettel

KUBANYI PH. vegyészeti laboratórium.
SISAK-on (Horvátország).

KUBANYI vegyészeti laboratóriumának, SISAK-on.

Az ön által küldött „Heveax“ használatával igen meg vagyok
elégedve ez a legjobb bőrkenőcs, melyet ismerek, miért is
mindenkinek ajánlani fogom. **Morgan Camillo** a bécsi
vadászok klubjának tiszt. elnöke. (2. VI. 6.)

Erdei facsemete-eladás. 450.000 drb kétéves, igen szép
kocsános-tölgycsemete *Quercus pedunculata* 0.40—1 m magas és
600.000 drb 3 éves, igen szép növésű, átiskolázásra igen alkalmas
luczfenyő-csemete *Picea excelsa* 15—40 cm magas, őszi vagy
tavaszi ültetésre megfelelő árban eladó. *Junghans E. erdőgond-
nokságánál Lunkaszprie, u. p. Dobrest, Bihar megye.* (4. VI. 3.)

HOLFELD erdőtanácsos-féle
vadtakarmány, illetőleg

őz-nyalatópor és őz-nyalatókő

A téli etetéshez ajánljuk a gyakorlatban 26 éven
át bevált s az aggancsképződésre, valamint a
vad egészségére kedvezően ható (3 XV 4)

vadtakarmányt ill. őz-nyalatóport

HOLFELD erdőtanácsos örökösei

Eichwald, Teplitz mellett (Csehország)

Nagyobb mennyiségű 2—3 éves **lucz-, jegenye- és feketefenyő-**
csemeték vételre kerestetnek. Részletes ajánlatokat „Fenyő” cím
alatt továbbít a kiadóhivatal. (6. II. 2.)

Okleveles erdőtiszt, aki a magyar, román és német nyelvben
jártas és több évi gyakorlattal bír, állandó állásra számíthat.
Hiteles okmányokkal, esetleg ismert cégekre való hivatkozásokkal
ellátott ajánlatok az „Első szászrégeni tutajkereskedő társulat”-hoz
címezendők Szászrégenbe. (9. II. 2.)

DRÓTKERITÉSEK bármily kivitel-
ben kaphatók:

KOLLERICH PÁL ÉS FIAI

cs. és kir. udvari szállítók, első magy. sodronyszövet, fonat és szilááru gyárában

Budapesten, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 21. sz.

==== Képes árjegyzék és költségvetések ingyen. (1. XII. 7.)

Pályázat erdőőri állásra. Esztergom vármegye területén, állami kezelésbe vett községi stb. erdőknél a közigazgatási erdészeti bizottság 1906. évi 1796. számú határozata folytán, egy járási erdőőri állás betöltésére pályázat hirdettetik.

Az erdőőr évi bére 700 korona, lakbér 130 korona, tüzifa-váltás 50 korona, utazási és írószer átalány 120 korona, összesen 1000 korona.

Pályázhatnak mindazok, kik magyar állampolgársággal bírnak, feddhetetlen előéletűek, legalább 24 évesek, de 35 évesnél nem idősebbek, ép szellemi és testi erővel, különösen jó látó-, halló- és beszélő tehetséggel bírnak és az erdőőri szakvizsgát jó sikerrel letették. Mindezek hiteles okmányokkal igazolandók.

Sajátkezűleg írt, egykoronás bélyeggel ellátott kérvények 1907. évi február hó 28-áig a komáromi m. kir. állami erdőhivatalnál adandók be.

Későbbben beérkező kérvények tekintetbe nem vétetnek.

Komárom, 1907. évi január hó 9-én.

(7. III. 2.)

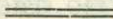
M. kir. állami erdőhivatal.

Tavaszi szállításra legjobb szlapon kocsányos és kocsánytalan

tölgymakkot

legmagasabb csiraképességű összes **famagvakat** erdősítési célra több millió tölgy, erdei, fekete, jegenye, luczfenyő, ákác stb. erőteljes dus gyökérzetű **CSEMETÉKET** ajánl:

FARAGÓ BÉLA

császári és királyi udvari szállító magyar magpergető gyára, csemetekert-tulajdonos, fajburgonya-termelő

:: ZALA-EGERSZEGEN ::

Tavaszi vetéshez szávavidéki kocsányos és kocsánytalan

tölgymakkot

kitűnő csiraképes minőségben szállit: **MIKOLASCH FÉLIX**, gabona- és terménykereskedő, **ZÁGRÁB.** (S II 2)

Erdészeti segédtsízt, ki a magyar és német nyelvben úgy szóban mint írásban tökéletes jártasággal, felsőbb erd. tanintézeti oklevéllel bír, jó levelező, egy nagy uradalomban „Magyarországban“ 1907 április 1-től lesz alkalmazva.

Kezdőfizetés évi 1200 korona, egyenruha, lakás, világítás és tüzelő, remuneráció, kilátás közeli előléptetésre.

Sajátkezüleg németül írott folyamodvány, bizonyítványmásolatokkal a lap kiadóhivatalába „Erdészeti segédtsízt“ czímen küldendőek. (10)

Mindkét államvizsgát végzett 26 éves róm. kath. **erdőgyakornok**, egyszersmind vadász is, keres megfelelő magánerdész állást lehetőleg nagyobb fakereskedő czégnél. Ajánlatok „S. T. 6054“ jelige alatt Mosse Rudolffhoz Stuttgart kéretnek. (11)

Pályázati hirdetés. 34/1907. — Az alulírott közalap. kir. erdőgondnokságnál megüresedett közalap. kir. erdőlegényi állomásra évi 400 K szegődménydíj, 72 K lakbér és 9 ürm.³ házhoz szállított I. o. dorong tűzifailtménynyel pályázat nyittatik.

Ezen állásra pályázók felhivatnak, hogy az erdőőri szakiskola végzését, továbbá katonai szolgálatra alkalmas ép és erős testalkatukat, különösen jó látó-, beszélő- és hallóképességüket kincstári erdészeti orvos, vármegyei főorvos, vagy honvédtörzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, valamint életkorukról és illetőségükről tanuskodó anyakönyvi kivonattal, nemkülönbén tanulmányaikat és a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban való birását igazoló okmányokkal felszerelt, sajátkezüleg írt és a

nagyméltóságú vallás- és közoktatási miniszteriumra címzett kérvényeiket az 1907. évi *február hó 23-áig* ezen közalap. kir. erdőgondnoksághoz nyujtsák be.

Znióváralja (Turóczm.), 1907. évi január hó 12-én.

(12)

A közalap. kir. erdőgondnokság.

Stainer Gyula

cs. és kir. udvari szállító

KÖRMEND (Vas m.)

Magpergető-gyár. Erdészeti magkereskedés. Csemete-kiviteli telep. Fajburgonya kiserletli telep. =====

Ajánl:

csakis elsőrendű teljesen megbízható kifogástalan és fajtiszta:

Kocsányos és kocsánytalan

Tölgymakkot

Bel- és külföldi

Fenyőmagvakat

Mindennemű

Lombfamagvakat

Mindennemű

Gyümölcsmagvakat

Mindennemű

Tülevelű csemetéket

Mindennemű

Lombfacsemetéket

Élősövényeket, disz- és sorfákat

Diszfenyőket és cserjéket

Gyümölcsvadonczokat és fákat

Fajburgonyát stb. stb.

(16. V. 1.)

Faeladási hirdetmény. A gyergyócsomafalvi róm. kath. egyház-községnek (egyház, lelkész, kántor és harangozó) Gyergyócsomafalva község határában a Nagy-Somlyólakában levő közös erde-

jében mintegy 114·3 kat. holdon eladóvá tett, mellmagasságban kéreggel együtt 12—90 átl. 27 *cm* vastagnak, 33.820 darabnak és 15.823 köbméter haszonfát tartalmazónak becsült álló fenyőfa Gyergyócsomafalván a lelkészi hivatalban 1907. évi *február hó 17-én* d. u. 2 órakor kezdődő nyilvános szó- és írásbeli árverésen a legtöbbet ígérőnek eladatik.

Kikiáltási ár 79.155 K, amelyen alul ajánlatok nem lesznek tekintetbe véve.

Bánatpénz a kikiáltási ár 10%-a.

A megállapított árverési és szerződési feltételektől eltérő, elkésve érkező vagy utóajánlatok nem fogadtatnak el.

Az erdő a községtől és egyszersmind a tutajozható Marostól mintegy 14·7 *km*-nyire fekszik, ameddig a fa erdei és mezei utakon szállítható, a gyergyószentmiklósi vasuti állomástól pedig 24·2 *km*.

Az árverési és szerződési feltételek a gyergyócsomafalvi róm. kath. lelkészi hivatalban a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Gyergyócsomafalva, 1907. évi január hó 13-án.

(13) *A gyergyócsomafalvi róm. kath. egyházközség.*

Tölgymakk kocsányos és kocsánytalan valamint **csermakk** legjutányosabb árban beszerhetők *Wimmer Ignác* magkereskedő czégnél *Nagyatádon* (Somogy megye). (19. V. 1.)

Tölgyfacsemete eladás. Az alulírott uradalom faiskoláiban termelt mintegy 800.000 kétéves kocsánytalan tölgyfacsemete az 1907. év tavaszán kerül eladásra. A csemeték ára, gondosan kiszedve, jól becsomagolva forróencsi vagy lizskatolcsvai vasuti állomáshoz szállítva, ezrenként 8 K 50 fillér. Megrendeléseket bármikor elfogad báró Maillot György-féle erdőgondnokság Baskó, u. p. Boldogkőváralja (Abauj-Tornamégye). (14 IV. 1.)

Pályázati hirdetés. A Csik vármegyében lévő csikszentmártoni m. kir. járási erdőgondnokság kerületében Csikkozmas székhelylyel szervezett II. oszt. hatósági erdőőri állomásra ezennel pályázat hirdettetik.

Ezen erdőőri állomás évi javadalmazása: Évi bérfizetés 400 K,

drágasági pótlék 160 K, 30 ürköbméter tűzifailletmény, 4 K irodai átalány.

Pályázótól megkivántatik a magyar állampolgárság, feddhetlen előélet, legalább 24 éves, de 35 évesnél nem magasabb életkor, ép szellemi és testi erő, valamint az erdőőri szakvizsga sikeres letétele, mely adatok hiteles okmányokkal igazolandók.

Csik vármegye közigazgatási erdészeti bizottságához intézett, egy koronás bélyeggel ellátott és sajátkezüleg irt kérvények 1907. évi február hó 20-ig a csikszeredai m. kir. állami erdőhivatalhoz annál is inkább benyújtandók, mert a később beérkezett kérvények nem fognak figyelembe vétetni.

(15)

A csikszeredai m. kir. állami erdőhivatal.

Árverési hirdetemény. 137/1907. — Alulírott közbirtokosság közhírré teszi, hogy Csehdelne község közbirtokosságának tulajdonát képező Sulczavölgyére hajló „Dobra Esztenás“ patakok közötti 90 kat. hold kiterjedésű erdőterületen lévő 14.455 db 7783 m^3 -re becsült luczfenyő haszonfa 37.643 korona kikiáltási ár mellett Csehdelne községhezánál 1907. évi február hó 26-án d. e. 9 órakor megtartandó szó- és írásbeli árverésen el fog adatni. Kikiáltási ár 10%-a bánatpénzképpen leteendő.

Utó- vagy távirati ajánlatok figyelembe nem vétetnek. Az árverezési és szerződési feltételek a község előljáróságánál hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Csehdelne, 1907. évi január hó 22-én.

(17)

Csehdelne község közbirtokossága.

Faeladási hirdetemény. 58/1907. — A hosszufalusi m. kir. járási erdőgondnokság kerületéhez tartozó Bácsfalu község 1907. évi február hó 4-én, hétfőn d. e. 9 órakor zárt írásbeli versenytárgyalással összekötött szóbeli árverés útján eladja a jóváhagyott rendszeres gazdasági üzemterv szerint az „A“ ü. o. Kőba nevű részében 1878 kat. holdon kihasználható 29 parcellába felvett mintegy 90 m^3 bükkfa hozamot 1 K 50 fill. és mintegy 2144 m^3 lucz- és jegenyefenyő fahozamot 5 K kikiáltási ár mellett.

A zárt írásbeli ajánlatok 1907. évi február hó 4-én d. e. 9 óráig, 10% bánatpénzzel ellátva, Bácsfalu község jegyzőjéhez

adandók be annak kijelentésével, hogy a részletes kihasználási és szerződési feltételeket ismerik.

Utóajánlatok nem fogadtnak el.

Bővebb felvilágosítás nyerhető Bácsfalu község jegyzőjénél és a kezelő erdőgondnokságnál s ezeknél a részletes feltételek is megtekinthetők.

Bácsfalu, 1907. évi január hó 14-én.

(18) *A közsegi előljáróság.*

Tölgyszálfa eladási hirdetés. Gróf Károlyi László úr olcsva-páti (Szatmármegye, vasuti állomás Vitka) erdejében f. évi február hó 27-én d. e. 9 órakor a helyszínen 80 db műfának alkalmas, levágott tölgyfa fog a legtöbbet ígérőnek eladatni m^3 egységár mellett és pedig:

32—35	cm	középátm.	---	---	---	---	---	---	7	db
36—40	"	"	---	---	---	---	---	---	20	"
41—45	"	"	---	---	---	---	---	---	36	"
46—50	"	"	---	---	---	---	---	---	15	"
50 feljebb	"	"	---	---	---	---	---	---	2	"
összesen 80 db 147 m^3 köbtartalommal.										

Febrnár hó 28-án d. e. 9 órakor Bag nevű (Bereg megye, vasuti állomás Vásárosnamény) erdőben 87 db szálfa és pedig:

31—35	cm	középátm.	---	---	---	---	---	---	16	db
36—40	"	"	---	---	---	---	---	---	32	"
41—45	"	"	---	---	---	---	---	---	23	"
46—50	"	"	---	---	---	---	---	---	10	"
50 feljebb	"	"	---	---	---	---	---	---	6	"
összesen 87 db 156 m^3 köbtartalommal.										

Megjegyeztetik, mindkét erdő közvetlen a Tisza mellett fekszik.

Árverési feltételek Kovács János urad. intézőnél Ólcsván megtekinthetők.

Kegy, 1907. évi január 24-én.

(20) *Kdaróczi-Fgyarmati uradalom főerdézi hivatala.*

Vételre kerestetik: 2—3 éves 130.000 db kocsányos, 40.000 db kocsánytalan tölgy, 50.000 db köris és 20.000 db feketefenyő csemete, f. évi márczius hó 14—20-iki szállítási kötelezettség mellett. Ajánlatok ab waggon pro mill: Erdőhivatal S.-Várkony, Borsodmegye intézendők. (21)

Az „Erdészeti Lapok“ 1907. évi III. füzetének tartalma :

	Oldal
<i>De Pottere Gerard</i> : Cyklon a mihálytelki m. kir. erdőgondnokságban...	149
<i>Stolcz József</i> : A községi közlegelők használatáról (Folytatás) ...	152
FAKERESKEDELEM: A fakereskedelem helyzetéről (<i>Fodor Lipót</i>) ...	179
TÁRCZA: Közel az Istenhez (<i>Tanos Pál</i>) ...	184
VIDÉKI LEVÉL: (<i>Kabina János</i>) ...	190
HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK: Felhívás a tavaszi erdészeti államvizsga tárgyában ...	192
KÜLÖNFÉLÉK: Személyi hír (<i>H. J.</i>). — Nyilatkozat (<i>Ratkovszky Károly</i>). Kérelem az Erdészeti Lapok t. olvasóihoz. — Erdősítési jutalmak kiosztása. — A magántisztviselők nyugdíjügye. — A zborói Rákóczi birtok az állam tulajdonában. — Erdészeti előadás gazdasági téli tanfolyamon. — Felső erdészeti tanintézet Indiában. — Magyarország vadlelővése az 1905. évben. — Vasuti univerzum. — Halálozás ...	192—201
Változások és kitüntetések az erdészeti szolgálat köréből ...	201
ERDÉSZETI RENDELETEK TÁRA ...	202
Hirdetések ...	I—IX

MAGYAR ERDÉSZETI OKLEVÉLTÁR. Szerkesztette és történeti bevezetéssel ellátta : Tagányi Károly. 3. kötet. 1896. Ára tagoknak 20 K., nem tagoknak 40 K.

ERDÉSZETI RENDELETEK TÁRA. 1880—1884, (I—IV.) és az 1885—89 (V—IX.) évfolyam teljesen elfogyott. (Ezen évfolyamokat az egyesület mérsékelt áron visszaváltja.) Elfogyott továbbá az 1890. (X.), 1892. (XII.) és 1899. (XIX.) évfolyam.

Az 1891. (XI.) évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K. 20 fill.

Az 1893—94. (XIII. és XIV.) évfolyam ára tagoknak 1 K. 20 fill. nem tagoknak 2 K. 40 fill.

Az 1895. (XV.) évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K. 20 fill.

Az 1896. (XVI.) évfolyam ára tagoknak 50 fill., nem tagoknak 1 K.

Az 1897. (XVII.) évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K. 20 fill.

Az 1898. (XVIII.) évfolyam ára tagoknak 70 fill., nem tagoknak 1 K. 40 fill.

Az 1900. évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K. 20 fill.

Az 1901—1903. (XXI—XXIII.) évfolyam ára tagoknak 3 K., nem tagoknak 5 K.

Az 1904. évi (XXIV.) évfolyam ára tagoknak 1 K 50 fill., másoknak 2 K 40 fill.

Az 1905. évi (XXV.) évfolyam ára tagoknak 50 fillér, másoknak 1 korona.

Az Erdészeti Rendeletek Tára egyes füzetei 45 fill. postaköltség beküldése esetén bérmentve küldetnek.

TANGENS-TÁBLÁZATOK. Összeállította Pohl János. Ára tagoknak 1 K, nem tagoknak 2 K. (Kapható a szerzőnél is Budapesten, IV., Egyetem-tér 1. sz.)

A LEGELŐERDŐK. Irta: Földes János. (Külön kiadása az Erdészeti Lapok 1895. évi I—V. füzetében közölt munkának.) Ára tagoknak 1 K. 60 fill., nem tagoknak 2 K 40 f; 55 f postaköltség beküldése esetén bérmentve küldhető

AZ ERDÉSZETI ZSEBNAPTÁR 1907. ÉVI (XXVI.) ÉVFOLYAMA. Ára egyesületi tagoknak 2 K., mások számára 3 K.

A VADÁSZATI ISMERETEK KÉZIKÖNYVE. Irták: Belházy J., Szécsi Zs. és Illés N.; négy kötet ára az O. Erd. E. tagjainak füzve 9 K., kötve 13 K.

HAZANK HÁZI FAIPARA. Irta Gaul Károly. Ára tagoknak és könyvkereskedőknek 1 K. 40 fill., másoknak 2 K. Bérmentesítésre 45 fill. küldendő.

A BÜKKTÜZIFA ROMLÁSA ÉS AZ ELLENE VALÓ VÉDEKEZÉS. Irta: Gellért József. Ára tagoknak 60 fill., másoknak 1 K. Bérmentesítésre 35 fill. küldendő.

A KÜLFÖLDI FANEMEK MEGTELEPÍTÉSE STB. Irta: Péch Dezső. Ára tagoknak és könyvkereskedőknek 3 K., másoknak 4 K. Bérmentesítésre 45 fill. küldendő.

SZÁMTAN. Erdőőrök részére írta Béky Albert. Ára tagoknak 1 K 50 f., másoknak 2 K 40 f. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.

ÉRTEKEZÉSEK AZ ERDŐRENDEZÉS KÖRÉBŐL. Irta: Bund Károly. Ára 4 K.

Ő FELSÉGE NAGY FÉNYNYOMATU ARCZKÉPE. Ára tagoknak 7 K., nem tagoknak 8 K. Bérmentve küldetik.

Népszerű nyelven írt művek, melyek, ha a t. megrendelők árukon kívül egyenkint 45 fill. postaköltséget beküldenek, bérmentve küldhetők:

AZ ERDŐK BERENDEZÉSE. Ára 2 K.

NÉPSZERŰ ERDÉSZETI NÖVÉNYTAN. I. füzet. Spórás növények. Ára 4 K. II. f. Mohok, edényes virágtalanok, tülevelűek. Ára 2 K. III. füzet. Magházias növények. Ára 3 K.

Valamennyit Fekete Lajos írta.

Az Országos Erdészeti Egyesületnél és Fekete Lajos ny. min. tanácsos urnál (Selmezbánya), mint szerzőnél egyaránt megrendelhetők a következő művek, melyek után egyesületi tagok és könyvkereskedők 25 százalék árengedményben részesülnek:

- ERDŐRENDEZÉSTAN. Ára 12 K., ill. 9 K.
ERDŐÉRTÉKSZÁMITÁSTAN. II. kiadás. Ára 6 K., ill. 4·50 K.
ERDÉSZETI NYERESÉGSZÁMITÁSTAN. Ára 4 K., ill. 3 K.
A SZÁLALÓ ERDŐK BERENDEZÉSE. Ára 1 K. 20 fill., ill. 90 fill.
ERDŐBECSLÉSTAN. II. kiadás. Irta: Sóltz Gyula és Fekete Lajos. Ára 8 K., ill. 6 K.

„AZ ERDŐ“ kiadóhivatalában

Temesvár-Belváros, Uhrmann Henrik papirkereskedésében megrendelhető „AZ ERDŐ“ cz. erd. és vad. szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére. Előfizetési ára egész évre 4 K. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Szerkesztő: Török Sándor m. kir. erdőmester, erdőőri szakiskolai igazgató, Temesvár 3.

A szerzőknél rendelhetők meg:

- ERDŐMIVELÉSTAN. Irta: Vadas Jenő (Selmezbánya). Ára tagoknak 7 K., nem tagoknak 10 K.
A SELMECZBÁNYAI M. K. ERDŐAKADÉMIA TÖRTÉNETE ÉS ISMERTETŐJE. Irta: Vadas Jenő. Ára 4 K. (erdőgyakornokoknak 3 K., akadémiai hallgatóknak 2 K.) Kapható a szerzőnél (Selmezbányán).
A LEGELŐERDŐK BERENDEZÉSE, KEZELÉSE ÉS HASZNOSÍTÁSA. Irta: Márton Sándor (Nagy-Károly). Ára tagoknak 4 K. 80 fill., másoknak 6 K.

Egyebütt megrendelhető magyar erdészeti művek:

- A MAGYAR ÁLLAM ERDŐSÉGEINEK GAZDASÁGI ÉS KERESKEDELMI LEIRÁSA. Szerkesztette: dr. Bedő Albert. 4 kötet, egy térképpel. Kiadta a földmivelésügyi miniszterium. 1896. Magyar, német és francia nyelven.
A BÜKKFA KÖRHADÁSA ÉS KONZERVÁLÁSA. Irta: dr. Tuzson János. Kapható Kilián Frigyes utódánál. Budapest, Váci-utca. Ára 4 K.
AZ ERDŐHASZNÁLTATTAN KÉZIKÖNYVE. Irta: Szécsi Zsigmond. II. kiadás. Ára tagoknak 12 K., nem tagoknak 16 K. (Kapható Joerges A. özv. és fiánál Selmezbánya.)
ÁLTALÁNOS FÖLDMÉRÉSTAN. Irta: Cséti Ottó. II. kiadás. (Kapható ugyanott.) Ára 9 K.
ERDŐVÉDELEMTAN. Irta: Téglás Károly. (Kapható ugyanott.) Ára 5 K. 40 f.
ERDÉSZETI TALAJTAN. Irta: Fekete Lajos. II. kiadás. 1891. (Kapható ugyanott.) Ára 5 K.
BETŰSOROŞ TÁRGYMUTATÓ AZ ERDÉSZETI RENDELETEK TÁRA I—XXIV. ÉVFOLYAMAIHOZ. Összeállította Tomasovszky Imre. (Kapható ugyanott.) Ára 1 K.
ERDÉSZETI SEGÉDTÁBLÁK. Ára: 8 K. és ERDEI ROVATOS NAPLÓ. Ára 1 K. 20 fill.
Megrendelhetők a földmivelésügyi miniszteriumnál Budapest.
TERMÉSI TÁBLÁK. 1886. Kiadta Fülöp Szász-Coburg herceg erdőrendezőse. (Iolsva, Gömörm.) Ára 2 K.
AZ ÁRVÉDELMI FÜZESEK TELEPITÉSE ÉS MŰVELÉSE. Irta: Vadas Jenő Ára 50 f. Megrendelhető a földmivelésügyi miniszteriumnál és Nagel Ottó könyvkereskedésében, Budapest, Múzeum-körút 2. szám.
LEGELO ÉS HAVASGAZDÁLKODÁS. Irta: Berendi Béla. Ára 5 K. (Kapható Láhner Péter postamesternél, Rahó, Máramarosm.)